

ΔΕΚΑ ΕΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ (Ι.Ε.Ο.Ε.)

(INSTITUT DE SCIENCE ÉCONOMIQUE APPLIQUÉE)

Υπό PIERRE PUJADE

Τὸ Ἰνστιτούτον Ἐφηρμοσμένων Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν συνεπλήρωσεν ἤδη δέκα ἔτη ζωῆς. Ἰδρυθὲν τὸν Ἰανουάριον 1944, εὐρίσκετο τότε ἐμπρὸς εἰς ἔργον τὴν ἔκτασιν τοῦ ὁποίου ὁ διανυθεὶς ἔκτοτε δρόμος ἐμποδίζει νὰ ἐκτιμήσωμεν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τὴν εὐρύτητι.

Μετὰ μίαν πενταετίαν πολέμου καὶ ἐχθρικῆς κατοχῆς ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα εἶχε σημειώσει μίαν περίοδον ἀνησυχητικῆς ἀνακοπῆς καὶ δὲν διέθετε πλέον οὔτε ἐν κέντρον ἐν ἐνεργείᾳ.

Ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. Καθηγητὴς François Perroux τῆς Νομικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων ἐθεώρησε τὴν ἀτονίαν αὐτὴν τόσον περισσότερον σοβαρὰν καθόσον ἡ λῆξις τῆς ἐμπολέμου καταστάσεως, ἀποδίδουσα εἰς τὴν Γαλίαν τὴν αὐτονομίαν τῶν ἀποφάσεων καὶ πράξεών της, θὰ ἔθετε συγχρόνως κατὰ τρόπον ὄξυν διάφορα οἰκονομικὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα οὐδεμία ἐλευθέρᾳ κυβέρνησις, ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς τοποθετήσεως, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀγνοήσῃ.

Εἶναι χρήσιμος ἡ ὑπόμνησις εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Καθηγ. Perroux ἵδρυσε τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. διὰ νὰ συμβάλῃ, ἐπὶ τοῦ αὐστηρῶς ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν οἰκονομικῶν τούτων προβλημάτων, θεωρουμένων ὡς ἐπειγόντων καὶ ὅτι ἀρχῆθεν περιέλαβεν εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἰνστιτούτου τὰ περισσότερα ἐκ τῶν προβλημάτων, ἅτινα κατὰ τὴν γνώμην του ἐπέβαλον αἱ περιστάσεις καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἔπαυσαν νὰ ἀποτελοῦν ἔκτοτε μὲ τὰς ἐκ τῆς ἐξελίξεως δημιουργουμένας παραλλαγὰς τὰ κυριώτερα σημεῖα ἐνδιαφέροντος.

Ταυτοχρόνως μὲ τὸν καταρτισμὸν τοῦ προγράμματος ἐρευνῶν καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς καλῆς του ἐκτελέσεως ὁ François Perroux καθώριζεν εἰς τὸν νέον ὄργανισμὸν γενικοὺς τομεῖς δράσεως, προϋποθέσεις ἐργασίας καὶ εἰδικὰ μέσα δι' αὐτήν.

Προτοῦ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἀνωτέρω, ἀρχίζομεν παρέχοντες εἰς τὸν ἀναγνώστην μερικὰς συντόμους πληροφορίας ἐπὶ τῆς νομικῆς ὑποστάσεως τῆς ὀργανωτικῆς διαρθρώσεως τοῦ Ἰνστιτούτου.

Τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. εἶναι αὐτόνομος ὄργανισμὸς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ἰδρυθεὶς

ὑπὸ τὴν μορφήν ἰδιωτικοῦ συνδέσμου ἄνευ κερδοσκοπικῶν ἐπιδιώξεων λειτουργῶν βάσει τοῦ Νόμου τοῦ 1901.

Διαθέτει δύο ἐγκαταστάσεις : Κεντρικὰ γραφεῖα εἰς Παρισίους, 35, Boulevard des Capucines, 20 Τηλ. Richelieu 74-03, καὶ ἐν γραφεῖον εἰς Λονδῖνον 3, Queensbury Place, South Kensington, S.W. 7, Τηλ. Knightsbridge 20-17.

Τὸ I.E.O.E. διευθύνεται ἀπὸ τὸν François Perroux τόσον διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ὅσον καὶ διὰ τὴν διαχείρισιν. Οὗτος ἐβοηθεῖτο κατὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατόπιν ὑπὸ τῶν Yves Maingny καὶ Pierre Pujade, σήμερον δὲ ὁ François Perroux ἐπικουρεῖται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του ὑπὸ δύο βοηθῶν Διευθυντῶν, τῶν G. Th. Guillaud ὑπευθύνου διὰ τὰ θέματα ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ Pierre Pujade διὰ τὰ διαχειριστικὰ ζητήματα. Τὸ γραφεῖον τοῦ Λονδίνου διοικεῖται ὑπὸ τοῦ κ. Georges Rottier βάσει τῶν ἐκ Παρισίων ὁδηγιῶν.

Τὸ I.E.O.E. ἀποτελεῖ ὀργανισμὸν ὅστις ἐργάζεται καθ' ὁμάδας. Ἐπὶ κεφαλῆς ἐκάστου τομέως ἐρευνῶν εὐρίσκεται ὑπεύθυνος ὅστις ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ εἰς διαρκῆ ἐπαφήν μετ' αὐτοῦ συντονίζει τὴν δρᾶσιν ὁμάδος ἀποτελουμένης ἐν μέρει ἐκ μονίμων συνεργατῶν καὶ ἐν μέρει ἐξ ἀσχολουμένων εἰς συγκεκριμένον ἔργον διὰ καθωρισμένον θέμα καὶ ὠρισμένον χρόνον, ἢ προσώπων τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἀναλόγως τῶν περιπτώσεων λόγῳ τῆς εἰδικεύσεώς των εἰς τὸν ἕνα ἢ ἄλλον τομέα.

Τέλος, συνεκροτήθησαν τρεῖς Ἐπιτροπαὶ τῶν ὁποίων τὰ μέλη ἐπικουροῦν, κατόπιν αἰτήσεώς του, τὸν Διευθυντὴν, εἴτε εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν προγραμμάτων καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, εἴτε εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ ὀργανισμοῦ. Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται εἶναι :

- 1) Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ,
- 2) Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ,
- 3) Ἐπιτροπὴ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν τοῦ ἔξωτερικοῦ.

Πλήρη κατάλογος ὀνομάτων τῶν προσωπικοτήτων τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὰ τρία ἀνωτέρω ὄργανα ἀναφέρεται ἐν παρατήματι εἰς τὸ τέλος.

I. Γενικοὶ Σκοποὶ

Εὐθύς ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τοῦ I.E.O.E. τοῦτο ἀντιμετώπισε τρεῖς κυρίως ἀντικειμενικοὺς σκοπούς. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν εἰδικῶν ἀναγκῶν τὰς ὁποίας ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω, αἴτινες ἀνεφαίνοντο κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῶν ὁμάδων τοῦ 1944 οἱ σκοποὶ οὗτοι δὲν ἔπαυσαν νὰ ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς νέας ἐπιστημονικῆς προσπάθειας τοῦ I.E.O.E. ἦτοι :

- 1) Μελέτη τῶν συγκεκριμένων οἰκονομικῶν προβλημάτων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ὑπὸ τὸ φῶς τῶν νεωτέρων διδασμάτων τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης.
- 2) Προαγωγή τῆς πρωτοτύπου ἐρευνητικῆς ἐργασίας καὶ μελέτης ἐπὶ τοῦ θεωρητικοῦ ἐπιπέδου.

3) Ἐξασφάλις ἐπαφῶν καὶ ἀνταλλαγῶν σκέψεων, μεταξύ τῶν Γάλλων οἰκονομολόγων καὶ τῶν ξένων τοιούτων, καὶ ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων καὶ διαρκεστέρων ἐπαφῶν.

Τὸ πλεῖστον τῶν ἐργασιῶν αἵτινες ἐξεπονήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου πρὸς ἐπίτευξιν τῶν δύο πρώτων σκοπῶν ἐγένετο γνωστὸν δι' εἰδικῶν ἐκδόσεων, ἐνῶ ὁ τρίτος σκοπὸς ἐπραγματοποιήθη μέσῳ πολυαρίθμων φρσντιστηρίων καὶ διαλέξεων τῶν ὁποίων ἡ ὀργάνωσις ὑπῆρξε συστηματικὴ ὥστε νὰ προσελκύσῃ εἰς Γαλίαν τοὺς καλυτέρους ξένους οἰκονομολόγους.

Αἱ ἐκδόσεις τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας :

1) Πολυγραφημένα φυλλάδια, περιέχοντα ὑπὸ μορφήν ἤδη ἐπεξεργασμένην ἄλλ' ὄχι τελειωτικὴν τὰ ἄμεσα ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τῶν ὁμάδων. Διαιροῦνται εἰς σειρὰς ἀντιστοιχοῦσας εἰς διαφόρους τομεῖς ἐρεύνης :

- α) Διεθνῆ Νομισματικὰ Σχέδια καὶ διεθνεῖς ἐπενδύσεις,
- β) Ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας καὶ πολιτικὴ τῶν μισθῶν,
- γ) Κοινωνικὴ Ἀσφάλις,
- δ) Ἐθνικὸν Εἰσόδημα καὶ Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξις,
- ε) Μαθηματικὰ τοῦ Οἰκονομολόγου.

2) Τὸ περιοδικὸν «Ἐφηρμοσμένη Οἰκονομία—Ἀρχεῖον τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε.» :

Πρόκειται περὶ τριμηνιαίας ἐπιθεωρήσεως, ἰδρυθείσης τὸ ἔτος 1948 διὰ νὰ ἐφοδιάσῃ τὴν Γαλλικὴν οἰκονομικὴν ἐρευναν δι' ἐνὸς ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ τοῦ ὁποίου ἡ θεωρητικὴ στάθμη νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν εἰδικευμένων ξένων ἐκδόσεων καὶ αἱ περιεχόμενα ἐν αὐτῷ μελέται νὰ εἶναι τοιαῦται ὥστε νὰ τείνουν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν συγκεκριμένων οἰκονομικῶν προβλημάτων.

Τὸ περιοδικὸν ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ «Πανεπιστημιακοῦ Τύπου τῆς Γαλλίας» (Presses Universitaires de France) I Place Paul Painlevé, Paris.

Κατευθύνεται ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἧς ἡ σύνθεσις ἔχει ὡς ἑξῆς : Οἱ κ.κ. François Perroux, Émile James, Maurice Byè, Pierre Fromont, Henri Guiston Καθηγηταὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων, G. Th. Guillaud καὶ Pierre Pujade βοηθοὶ Διευθυνταὶ τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε.

Ἡ Ἐπιθεώρησις αὕτη, γνωστὴ μεταξύ τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου, ἐκδίδει ἐπίσης τεύχη ὀνομαζόμενα «Τεύχη συμμείκτων» καὶ ἰδιαιτέρα τεύχη περιέχοντα εἰδικὰ θέματα παρουσιάζοντα εἰς τὸν ἀναγνώστην σύνολα μελετῶν ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τοῦ ἐξεταζομένου θέματος.

3) Συλλογαὶ «Θεωρία καὶ Πράξις» :

Τέλος, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ μίαν εὐρυτέραν διάδοσιν τινῶν ἐκ τῶν πολυγραφημένων φυλλαδίων, τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. ἐδημιούργησε δύο εἰδικὰς συλλογὰς : «Θεωρία καὶ Πράξις», αἵτινες ἐκδίδονται εἰς Presses Universitaires de France.

Εἰς τὰς συλλογὰς αὐτὰς δημοσιεύονται ἐπίσης ὠρισμένα πρωτότυποι ἐργασίαι τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. ὀφειλόμεναι εἴτε εἰς ἀμέσους συνεργάτας τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. εἴτε εἰς εἰδικούς ἀκολουθοῦντας τὰς ἐπιστημονικὰς του ἀντιλήψεις, τὰς θεωρητικὰς του ἀπόψεις καὶ τὰς μεθόδους του.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ εὕρῃ ἐν παραρτήματι λεπτομερῆ κατάλογον ὅλων τῶν πολυγραφημένων φυλλαδίων τῶν δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. εἰς τὰς διαφόρους σειράς, τῶν ἐργασιῶν τῶν δημοσιευθεισῶν εἰς τὰς συλλογὰς «Θεωρία καὶ Πρᾶξις» ὡς καὶ τῶν εἰδικῶν τευχῶν τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφηροσμένη Οἰκονομία».

II. Προϋποθέσεις Ἐργασίας

Εἰς ὄργανισμὸν ὅστις ἔπρεπε νὰ ἐπεξεργασθῆ σύγχρονα στοιχεῖα ἐπιλύσεως προβλημάτων ἐν μέρει νέων, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. προέτεινε ὄρους καὶ μεθόδους ἐργασίας καταλλήλους διὰ τὴν ἐξάλειψιν μιᾶς λίαν ἐπιμόνου ρουτίνας τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐρεῦνης, νοοτροπίας ἣτις ἀπὸ δεκαετηρίδων περιώριζε τὴν οἰκονομικὴν ἀνάλυσιν εἰς κόσμον ὅστις οὐχὶ μόνον δὲν ὑπῆρξε ποτὲ πραγματικός, ἀλλὰ καὶ ἐγένετο ὀλονὲν καὶ ὀλιγώτερον. Εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, τὸν πρὸ πολλοῦ ἤδη παρελθόντα ὁ τελευταῖος πόλεμος εἶχε δώσει ἐν κτύπημα τόσον ἰσχυρὸν ὥστε τινὲς νὰ ἀναμένουν μίαν γενικὴν ἀνατροπὴν τῆς διαρθρώσεώς του.

Ὅπως καὶ ἂν εἶχον τὰ πράγματα τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διεκδικήσῃ τὸν ρόλον τοῦ ἀνανεωτοῦ τὸν ὁποῖον ἦτο σημαντικὸν ν' ἀναλάβῃ ἐπιγόντως ἐὰν ἔστρεφε τὴν ἀναλυτικὴν του προσπάθειαν πρὸς ἓνα «ἀκίνητον κόσμον ἴσων». Ὅλως ἀντιθέτως ἡ κατάστασις ἐνεφανίζετο εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. οἷα τὴν περιέγραψε ὀλίγον ἀργότερον εἰς τὸ ἄρθρον του «Σκιαγράφησις μιᾶς Θεωρίας τῆς κρατούσης οἰκονομίας»¹ : «Ὁ κόσμος ἐξελίσσειται κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε αἱ ἀνεπάρκειαι τῆς γνώσεως νὰ πληρῶνωνται ἀρκούντως ἀκριβὰ εἰς τὴν πρᾶξιν. Εἰθισμένοι νὰ σκεπτόμεθα τὰ οἰκονομικὰ θέματα ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν καθαρῶν ἀνταλλαγῶν μεταξὺ ἴσων, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπιλύσωμεν συγκεκριμένα προβλήματα τὰ ὁποῖα εἶναι πασιφανῶς ἄλλης φύσεως. Ἀναμφιβόλως πρόκειται περὶ ἑνὸς ἐκ τῶν τομέων ὅπου ἐκδηλοῦται καθαρὸτατα ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν θεωριῶν μας καὶ τῶν πρακτικῶν μας ἐπιτεύξεων. Δοκιμάζομεν εἰς μάτην νὰ κυριαρχήσωμεν ἐπὶ τῶν νέων ἐντυπώσεων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς πεῖρας μας βασιζόμενοι ἐπὶ θεωριῶν στηριζομένων ἐπὶ πεπαλαιωμένης ἢ ἀνατραπείσης πείρας. Πλεῖσται περιστάσεις θὰ μᾶς ἤγαγον σήμερον, ἐὰν ἔχωμεν ποιάν τινὰ προτίμησιν πρὸς τὰς ταχείας γενικεύσεις, εἰς τὴν σκέψιν ὅτι εἶναι πρόσφορον νὰ θεωρῆ τις

1. *Économie Appliquée*, Ἀπρίλιος—Σεπτέμβριος 1948, No 2—3.

2. F. Perroux : ἴδε προηγούμενον ἄρθρον.

τὸν οἰκονομικὸν κόσμον ὡς σύνολον ἐμφανῶν ἢ καὶ κεκαλυμμένων σχέσεων μεταξύ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων παρὰ ὡς σύνολον σχέσεων μεταξύ ἴσων».

Ἡ ἀποφίς αὕτη τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων, τῆς ὁποίας ἡ γονιμότης ἐπεβελαιώθη κατόπιν, ἐπέβαλεν ὅπως ἐργασία ἣτις θὰ ἀπέβλεπε νὰ προκαλέσῃ ἀνανέωσιν ἔπρεπε νὰ στηρίζεται ἐπὶ συνθηκῶν ἀνταποκρινομένων κατὰ τὸν πληρέστερον τρόπον εἰς τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

1. Ἡ ἀνάλυσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπικρατήσεως :

Ἡ ἔννοια τῆς ἐπικρατήσεως, ὡς ἀνέπτυξε ταύτην ὁ François Perroux εἰς τὸ προμνημονευθὲν ἄρθρον, εὐρίσκεται εἰς τὴν βάσιν ὅλων τῶν ἐργασιῶν τὰς ὁποίας ἀναλαμβάνει τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. εἰς τοὺς τομεῖς τῶν ἐρευνῶν ἐπὶ τῶν τιμῶν, τῆς κατανομῆς τοῦ πλούτου καὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπικρατήσεως ² ἠθελημένον ἢ μὴ, συνιστᾷ ἐπίδρασιν ἀσύμμετρον ἢ μὴ ἀντιστρεπτήν.

Τὸ μέτρον του ἔγκειται εἰς τὸ πλεονέκτημα ἔξω τῆς συμφωνίας ἢ τοῦ ὀρίου τῆς εἰσαγομένης ἀοριστίας ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἰσορροπίαν τῆς καθαρᾶς ἀνταλλαγῆς. Τὰς συνιστώσας του ἀποτελοῦν ἡ συμβατικὴ δύναμις τῆς μονάδος, ἡ διάστασις τῆς καὶ ἡ θέσις τῆς εἰς μίαν ἐνεργητικὴν περιοχὴν τῆς οἰκονομίας. Ἡ δρᾶσις του ἐκδηλοῦται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως.

Ἡ θεωρία αὕτη εἶναι γενικὴ καὶ ἐφαρμόζεται ἀδιακρίτως εἴτε, α) ἐπὶ τῆς ἀπλῆς μονάδος (ἐπωνυμία οἶκος), εἴτε β) ἐπὶ τῆς συνθέτου μονάδος (1. κοινωνικὴ ὁμάς, 2. Ἐθνικὴ ὁμάς) ¹.

Εἰς τὸ ἀναφερθὲν ἄρθρον ὁ συγγραφεὺς ἀφοῦ ἔδειξε τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐκδηλοῦται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπικρατήσεως ἢ διὰ μιᾶς ἐπιχειρηματικῆς μονάδος ἢ διὰ μιᾶς ἐθνικῆς οἰκονομίας ἐπεκτείνει τὴν μελέτην του ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου.

Ἐὰν δὲν ἀπατώμεθα ἢ μελέτη τοῦ φαινομένου τῆς ἐπικρατήσεως ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου ἀποτελεῖ ὄρον πρωταρχικὸν καὶ βάσιν διὰ μίαν ἀντικειμενικὴν καὶ ἐπιστημονικῶς πλήρη ἐξέτασιν τῶν ἀπαιτήσεων μιᾶς ρεαλιστικῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας ².

Ἡ ἀνωτέρω σύστασις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῶν λίαν σημαντικῶν ἐργασιῶν τὰς ὁποίας ἐπεχείρησεν ἅμα τῇ ἰδρύσει του τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. εἰς τὸν τομέα τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ τῶν διεθνῶν νομισματικῶν σχεδίων καὶ τῶν διεθνῶν ἐπενδύσεων.

Τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. ἐξέδωσε κατ' ἀρχὰς μίαν σειρὰν τευχῶν ἐπὶ τῶν ὀργανισμῶν τοῦ Bretton - Woods.

1. F. Perroux : Les Macrodécisions, *Économie Appliquée*, Ἀπρίλιος—Ἰούλιος 1949, No 2.

2. F. Perroux : ἴδε προαναφερθὲν ἄρθρον.

Αἱ εἰς αὐτὰ περιεχόμεναι ἀναλύσεις ἀποδεικνύουν πασιφανῶς ὅτι : «ἡ θεωρία τῆς λειτουργίας τοῦ ἀτελοῦς καὶ μονοπωλιακοῦ συναγωνισμοῦ ἥτις πόρρω ἐνέχει ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχη ἐξαντληθῆ προκειμένου περὶ Ἐθνικῶν ἀγορῶν, εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῶν πρώτων ἐφαρμογῶν ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου ¹.

Τὴν μελέτην τῶν θεσμῶν τοῦ Bretton – Woods διεδέχθη ἡ μελέτη τῶν νέων χαρακτήρων τῶν διεθνῶν ἐπενδύσεων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς βάσεις τόσον ἡ θεωρία τῆς ἐπικρατήσεως ὅσον καὶ ἡ θεωρία τοῦ δώρου. Ἡ τελευταία αὕτη θεωρία ἐσχεδιάσθη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς εἰς τὸ βιβλίον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐλήφθη τὸ προηγούμενον ἀπόσπασμα. Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς παρουσίασε μίαν πλήρη ἀνάλυσιν ταύτης εἰς τελευταῖον ἄρθρον του ὅπου θέτει πολλὰ καὶ οὐσιαστικὰ ἐρωτήματα ².

«Ὁ ἀποκλειστικὸς τονισμὸς τοῦ προσωπικοῦ συμφέροντος, καὶ ἡ συστηματικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἐγωκεντρικῶν ἐλατηρίων δὲν ἀνήκουν εἰς φάσιν τῆς κοινωνίας μας ἥτις τείνει πρὸς ἐξαφάνισιν ;

«Ἡ ἀκόμη : αἱ συλλογικαὶ μορφαὶ παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἐντὸς αὐτῶν τούτων τῶν ἐθνῶν καὶ αἱ ὑπερεθνικαὶ δοκιμαὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν λαῶν δὲν ἐπιβάλλουν ἀτομικὰς ἐκδηλώσεις καὶ συλλογικὰς παραστάσεις πολὺ διαφορετικωτέρας ἐκείνων μὲ τὰς ὁποίας ἔζησαν αἱ φιλελεύθεραι καὶ ἀτομικιστικαὶ κοινωνίαι».

«Ἡ ἀκόμη : ἡ ἐπιβίωσις τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς σχεδὸν ἐλευθέρως ἀγορᾶς, καθοριζομένη ἀπὸ τὴν ἀλλαγὴν τῶν πλαισίων εἶναι δυνατὴ ἄνευ μεταβολῆς τῶν ἐκδηλώσεων καὶ τῶν κινήτρων».

Ὁ συγγραφεὺς κατόπιν δεικνύει ἐπὶ συγκεκριμένης περιπτώσεως πόσας μεταβιβάσεις κεφαλαίων ἄνευ ἀντισταθμίσεως δύναται νὰ προσδοκᾷ ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις. Μελετᾷ τὴν κατάστασιν ἣν θὰ ἐδημιούργει κατὰ τὸ μεταβατικὸν στάδιον εἰς συμπεφωνημένους γενικὸς ἐφοδιασμὸς καὶ σημειώνει ὅτι ἀκόμη καὶ ἂν ὑποτεθῆ ὅτι οἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι θὰ ἐφήρμοζον μίαν ἔντονον ἀντικυκλικὴν πολιτικὴν, τὸ οὐσιῶδες θὰ ἔμενε πρὸς ἐκτέλεσιν.

Εἰς τί ἄρα συνίσταται τοῦτο : Συνίσταται εἰς «συμπεφωνημένην ἐνέργειαν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων τείνουσαν νὰ τοποθετήσῃ συλλογικῶς προϊόντα τὰ ὁποῖα ὡς προκύπτει ἐκ τῆς φύσεώς των, δὲν δημιουργεῖ διεξόδους των.

«Καταρτιζομένου ἐνὸς παγκοσμίου προγράμματος κέντρων ἀναπτύξεως αἱ χῶραι αἱ ὁποῖαι ἐπλήγησαν ὑπὸ κρίσεως θὰ ἤρχοντο εἰς συνεννόησιν διὰ τὴν πραγματοποιήσιν συνδυαζομένων ἐξαγωγῶν συμπληρωματικῶν ὁμάδων κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν πρὸς τὰ στρατηγικὰ σημεῖα.

1. F. Perroux : Le Plan Marchall ou l'Europe nécessaire au monde. Librairie Médicis, Paris 1948.

2. F. Perroux : Le Don : sa signification économique dans le capitalisme contemporain εἰς Diogene, No 6, 1954.

Αἱ συμπληρωματικαὶ αὐταὶ ομάδες κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν θὰ διανέμονται ὑπὸ μορφήν δώρων. Εἰς τοὺς παραγωγοὺς παρέχεται ἀποζημίωσις ἀπὸ Διεθνὲς τι Κέντρον ὑποστηρίξεως τὸ ὁποῖον τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὰ διατιθέμενα διὰ τοὺς ἐξοπλισμοὺς ἔξοδα, μετὰ δὲ τὴν δημιουργουμένην αὐξήσιν τοῦ πραγματικοῦ εἰσοδήματος, εἰς τὰς χώρας αἵτινες δέχονται τὰς Δωρεάς, καὶ ἀπὸ συνεισφοράς τῶν χωρῶν τούτων ὑπολογιζομένας συμφώνως πρὸς τὴν αὐξήσιν τοῦ πραγματικοῦ των εἰσοδήματος».

«Σκοπὸς τούτου εἶναι ἡ διατήρησις τῆς κτηθείσης διὰ τοὺς ἐξοπλισμοὺς δυναμικότητος καὶ ἡ συλλογικὴ διευθέτησις τοῦ ἀποθέματος εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑφίσταται τὰς μικροτέρας δυνατὰς ποσοτικὰς διακυμάνσεις καὶ τὰ ὀλιγώτερα ἀπρόοπτα».

«Μέσον πρὸς ἐπίτευξιν τούτου ἀποτελεῖ ἡ ἐκκίνησις ἐκ τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως, δηλ. ἐκ τῶν ἀναλήψεων δι' ἐξοπλισμοὺς καὶ ἡ μετατροπὴ των εἰς μέσα χρηματοδοτήσεως κοινοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἐὰν ἡ ὅλη διαδικασία καθοδηγηθῇ ὀρθῶς τὸ ἀποτέλεσμά της θὰ εἶναι μία ἀνάπτυξις τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου ἀγνώστου μέχρι σήμερον ἐκτάσεως καὶ ταχύτητος».

«Πιστεύομεν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ θεωρήσῃ a priori τὴν διαδικασίαν αὐτὴν ὡς τεχνικῶς ἀπραγματοποίητον ἐφ' ὅσον συνίσταται εἰς τὴν χρησιμοποίησιν διὰ σκοποὺς συλλογικῆς εὐημερίας θυσιῶν ἤδη συντελεσθεισῶν (ἐξοπλιστικαὶ δαπάναι) διὰ τὴν πολεμικὴν προετοιμασίαν. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ κατὰ τῆς διαδικασίας ταύτης τοὺς νόμους τῆς ἀγορᾶς ἐφ' ὅσον ὁ ἐξοπλισμὸς ἦτο ἄσχετος πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἀγορᾶς (καταναλωτῶν) ἀλλ' ἐπραγματοποίησε ὁμαδικὰς διαστροφὰς εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πόρων ἐν συγκρίσει πρὸς ὅ,τι θὰ ἀπῆτει ἡ ἀγορὰ ἄνευ τῶν ἐξοπλισμῶν»¹.

Ἡ ἀνάλυσις τὴν ὁποίαν ἐπιχειρεῖ ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐπιτρέπει νὰ κλείσῃ τὴν μελέτην του παρουσιάζων συγχρόνως τόσον τὰ νομίμως προσδοκώμενα ἐκ μιᾶς φωτισμένης πολιτικῆς διεθνῶν δωρεῶν ἀποτελέσματα, ὅσον καὶ τὰς προϋποθέσεις ἐπιτυχίας μιᾶς τοιαύτης πολιτικῆς, προϋποθέσεις αἵτινες ἀπαιτοῦν τὴν ἀνανέωσιν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος.

«Τὸ δῶρον διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν γίνεται ἐπικερδῆς ἐπιχείρησις.

Ἀκόμη καὶ προκειμένου περὶ δεδομένου καὶ σταθεροῦ μέσου ἐπιπέδου κέρδους κατὰ μονάδα, τὰ συσσωρευόμενα κέρδη καλύπτουν ἐν μέρος τῶν τόκων καὶ τῶν ἐξοφλήσεων. Ἐπὶ πλεόν δέον ὅπως εἰς τὴν Χώραν (ἢ τὴν ομάδα Χωρῶν) ἀπὸ ὅπου προέρχονται αἱ δωρεαὶ ἐπικρατοῦν ἐν ἰσχυρὸν ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα, μία ἰκανὴ ταχύτης ἀντιδράσεως τῶν βιομηχανικῶν καὶ μία διάθεσις τῶν ἀνθρώπων δι' ἀνταλλαγὴν τῶν μερισμάτων τοῦ εἰσοδηματίου ἐναντι τῶν κερδῶν τοῦ ἐπιχειρηματίου.

1. Αὐτόθι.

Εἰς ἓνα κόσμον ὅστις ἀποδέχεται τὸ δῶρον εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ἐπιχείρησις καὶ τὸ ἰδικόν της εἰσόδημα».

Αἱ ἐργασίαι ἐπὶ τῶν νέων χαρακτήρων τῶν παγκοσμίων ἐπενδύσεων κάμνουν χρῆσιν ὡς προανεφέραμεν, τῆς θεωρίας τοῦ διεθνοῦς δώρου καὶ εἰδικῶς τῆς ἀντιθέσεως τὴν ὁποίαν αὕτη ἐπιτρέπει νὰ ὑφίσταται μεταξὺ τῶν κλασσικῶν διεθνῶν ἐπενδύσεων ἔργον μικρῶν οἰκονομικῶν μονάδων εἰς ἀναζήτησιν τῆς μεγίστης δυνατῆς ἀποδοτικότητος τῆς ὑπαγομένης εἰς τὸν νόμον τῆς ἀγορᾶς καὶ ἑνὸς νέου τύπου διεθνοῦς ἐπενδύσεως ἔργον μεγάλων οἰκονομικῶν μονάδων ἐχουσῶν ὡς σκοπὸν τὴν συστηματικὴν ἀνάδειξιν οἰκονομικῶν συνόλων.

Ἡ ἰδέα αὕτη, τῆς ὁποίας ἡ σπουδαιότης καὶ ἡ γονιμότης φαίνεται τόσον μεγαλυτέρα ὅσον ἀπειλεῖται περισσότερο ἀπὸ τὰς συγχρόνους ἀποπειράς ἐπαναφορᾶς ἑνὸς ψευδο-φιλελευθέρου καθεστῶτος, ἀνεπτύχθη ἀπὸ πολλοὺς συνεργάτας τοῦ I.E.O.E. καὶ κυρίως ἀπὸ τὸν Maurice Byè¹.

Αὕτη ἤξιζε τὸν κόπον νὰ χρησιμοποιοθῇ κατὰ τρόπον συστηματικόν. Ἐν τμῆμα τοῦ I.E.O.E. ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Byè ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνάλυσιν ταύτην ἀπὸ τετραετίας. Ἐδημοσίευσε μίαν σειρὰν σημειώσεων ἐπὶ τῶν διεθνῶν ἐπενδύσεων ἡ ὁποία ὡς εἶπομεν εἶναι συνέχεια τῶν πρώτων σημειώσεων τοῦ I.E.O.E. ἐπὶ τῶν Διεθνῶν Νομισματικῶν Σχεδίων.

Ἐπάρχει εἰς τὰς σημειώσεις ταύτας εἰς μέγας ἀριθμὸς στοιχείων σχετιζομένων μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς διεθνοῦς ἐπενδύσεως. Εἰς τὰς ἤδη εὐρέως διαδεδομένας ἰδέας τοῦ Royal Institute of International Affairs, κυρίως, προστίθεται ἤδη μία σειρὰ συμφωνιῶν προερχομένων ἀπὸ πηγὰς ὀλιγώτερον γνωστὰς ἢ ἀγνώστους (Histoire à Compagnies à Charte) πληροφορίαι προερχόμεναι ἀπὸ γαλλικοὺς ὀργανισμοὺς τοποθετήσεως κεφαλαίων ἢ ἀπὸ τὴν γαλλικὴν Κυβέρνησιν ἀναφορικῶς μὲ τὰς ἀποικιακὰς ἐπενδύσεις.

Τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Byè τμῆμα ἐπεδόθη κυρίως εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν στοιχείων τούτων. Μία πρώτη σημείωσις ἀφιερῶνται εἰς τὸν προσδιορισμὸν διαφόρων τύπων διεθνοῦς ἐπενδύσεως ὑπογραμμίζουσα ἰδιαίτερώς τὴν ἔννοιαν τοῦ διεθνοῦς κινδύνου ὁ ὁποῖος τυγχάνει τόσον οὐσιώδης εἰς μίαν κλασσικὴν ἀνάλυσιν. Δύο σημειώσεις ἀφιερῶνται εἰς τὴν διεθνή ἐπένδυσιν τῆς κλασσικῆς περιόδου ὡς ἐπίσης καὶ δύο ἄλλαι αἱ ὁποῖαι πραγματεύονται τὸ θέμα τῶν ἐπενδύσεων εἰς τὰς ἀποικιακὰς χεῖρας (αἱ τελευταῖαι αὗται ἐγένοντο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Leduc καὶ Luc, Bourcier de Carbon) δεικνύουν ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος ἀκόμη ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὰ ὑφιστάμενα συλλογικὰ ὄργανα τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται ἀπὸ κέντρα ὅπου λαμβάνονται ἀποφάσεις, ὅπως εἶναι τὰ κράτη, αἱ μεγάλαι τράπεζαι καὶ αἱ μεγάλαι

2. Cours de Doctorat, 1950-1951. Les Cours de Droit, Paris. Βλ. ἐπίσης τὰ δημοσιευθέντα μαθήματα τὰ ὁποῖα παρέδωκεν ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ τῆς Dijon, 1952.

ἔταιρεῖται. Ὑπογραμμίζει τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὸν ρόλον ἰσχυρῶς ἐδραιωμένων κέντρων ὅπως τὸ τοῦ Λονδίνου.

Τὸ ἴδιον συνεργεῖον ἐπεχείρησε μίαν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ Σχεδίου Marshall καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιδράσεων ἃς εἶχε τοῦτο ἐπὶ τῆς γαλλικῆς οἰκονομίας, τῇ βοήθειᾳ ἑνὸς θεωρητικοῦ ὑποδείγματος τοῦ ὁποίου τὰ ἀποτελέσματα παραβάλλονται πρὸς τὰ γεγονότα.

Ὁ λίαν ἐνδιαφέρων χαρακτήρ τῶν ἐργασιῶν τούτων τοῦ προαναφερθέντος τμήματος δὲν ὀφείλεται μόνον εἰς τὰς δημοσιεύσεις αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα μιᾶς συνεργασίας. Ὀφείλεται προσέτι καὶ εἰς τὰς ιδέας τὰς ὁποίας αἱ ἐργασίαι αὗται δημιουργοῦν. Ἡ ἔκτασις, συνεπῶς, τῶν ἐρευνῶν τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. περιλαμβάνει καὶ τὰς ἰδιαιτέρας δημοσιεύσεις τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ ὡς καὶ τὰς μελέτας αἱ ὁποῖαι φέρουν τὴν ὑπογραφήν των.

Ἐν ἀπὸ τὰ θέματα τὰ ὁποῖα ὑπηγορεύθησαν ἀπὸ τὴν διεθνή ἱστορίαν τῶν ἐπενδύσεων, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀπ' εὐθείας ἐπένδυσιν τῶν ἐμπορικῶν οἴκων καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Μεγάλης Διατοπικῆς Μονάδος.

Αἱ βάσει καταστατικοῦ λειτουργοῦσαι ἔταιρεῖαι ἢ ἡ ἀποικιακὴ πολιτικὴ τοῦ κράτους ὑπῆρξαν πιθανώτατα εἰς ὅλας περίπου τὰς νέας χώρας τὰ ἐλατήρια τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ Fr. Perroux εἰς ἓν ἄρθρον ἀναφερόμενον εἰς τὴν Ἀγγλο-ἰρανικὴν Ἐταιρείαν Πετρελαίων¹ ἀπέδειξε πῶς μία ἀπ' εὐθείας ἐπένδυσιν ὑπὸ ἑνὸς οἴκου ὀδηγεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν Διατοπικῶν μονάδων-ὀμάδων τῶν ὁποίων αἱ ἐσωτερικαὶ ἀνταλλαγαί, ρυθμιζόμεναι ἀπὸ τὰς μακροπνοῦς ἀποφάσεις τῶν οἴκων εἶναι τελείως ἄσχετοι μὲ τὰς διακυμάνσεις τῶν τιμῶν τῶν λοιπῶν οἰκονομικῶν τομέων. Ὁ Maurice Byè ἐξ ἄλλου, ἐξήτασε καὶ ἓν ἄλλο ἀνάλογον πρόβλημα². Μὲ πλήρη στοιχεῖα ἀνά χειῖρας, ὅσον ἀφορᾷ τὰ πετρέλαια, παρουσιάζει οὗτος τὴν συμπεριφορὰν τῶν Μεγάλων Διατοπικῶν Μονάδων ὡς ἓνα διαγωνισμὸν σχεδίων τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν μίαν ὠρισμένην στρατηγικὴν. Συγκεντρῶνων τοιοῦτοτρόπως τὴν δυναμικὴν ἐννοίαν περὶ ὀλιγοπωλίου προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὰ σημεῖα ἐπαφῆς τῶν Μεγάλων Διατοπικῶν Μονάδων καὶ νὰ ἀναλύσῃ τοὺς τρόπους πίεσεως αὐτῶν τῆς μιᾶς πρὸς τὴν ἄλλην. Τὰ σύνορα τῶν ζωνῶν ἐπικαταλλαγῆς προσδιορίζονται ἐν μέρει ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις τῶν μεγάλων μονάδων. Ἡ ἐλευθέρη εἴσοδος τῶν χρηματικῶν διαθεσίμων μιᾶς ζώνης τυγχάνει μέσον πίεσεως ἄλλων διαθεσίμων καὶ γίνεται ἀντικείμενον διαπραγματεύσεων δι' ἀπόκτησιν ἄλλων πλεονεκτημάτων. Τὰ κράτη, μεγάλαι μονάδες, προσπαθοῦν νὰ καταστήσουν ἐπιτυχή τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα φαίνονται πλέον κατάλληλα διὰ τὸ γενικὸν συμφέρον ὡς ταῦτα ἀντιλαμβάνονται τοῦτο. Ἡ κατάκτησις τοῦ κράτους ἀπὸ τὰς ὀμάδας

1. *Économie Appliquée*, Ἰανουάρ.—Μάρτιος 1952, No 1.

2. Maurice Byè : *Cours de Doctorat. Les Cours de Droits*, Paris 1954.

συμφερόντων τυγχάνει ἄλλως τε εἷς τῶν τρόπων διὰ τῶν ὁποίων προσδιορίζεται τὸ γενικὸν συμφέρον.

2. Ἡ ἀνάλυσις τῶν Οἰκονομικῶν διαστημάτων :

«Τὰ προβλήματα τὰ ἰδικά μας καὶ τοῦ κόσμου ὁδηγοῦν εἰς ἀδιέξοδον ὅταν περικλείωνται εἰς σύνορα καὶ εἰς ἐκτάσεις πολιτικῶν ἐπιρροῶν. Θὰ ἡδύναντο ταῦτα, ἐν τούτοις, νὰ ἐξετασθοῦν κατὰ τὸν ὀρθὸν τρόπον καὶ νὰ λυθοῦν βαθμιαίως ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανώσεως διὰ μιᾶς σαφοῦς ἀντιλήψεως τῶν ἀνθρωπίνων διαστημάτων καὶ τῆς ἀνάγκης διαχωρίσεως αὐτῶν ¹.

Ἐκ τῆς ἀποφάσεως τοῦ 1947 ἀκόμη κ. Perroux διετύπωνε βάσει τῶν ὡς ἄνω ἀποφύσεων καὶ μίαν ἄλλην τῶν προϋποθέσεων τῆς ἐργασίας ζητῶν ἀπὸ τοὺς συνεργάτας του τοῦ I.E.O.E. ὅπως υἱοθετήσουν ταύτην κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐρευνῶν των. Οὗτος διετύπωνε τὴν σκέψιν αὐτοῦ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : «Τὰ νομισματικὰ διαστήματα, τὰ διαστήματα παραγωγῆς, τὰ ἐμπορικὰ διαστήματα, συγχέονται μεταξύ των χωρὶς νὰ λαμβάνουν θέσιν προτεραιότητος. Οἱ πλέον ἐξεζητημένοι τέλειοι τῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν ἀποτυγχάνουν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῶν λεπτομερειῶν τούτων, ἀκριβῶς διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ ὀργανισμοὶ χειραφετοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐντοπισμοὺς τούτους καὶ διότι αἱ πρωτοβουλίαι καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων ἀνευρίσκονται εἰς ἓνα ὅλον ἐν αὐξοῦντα ἀριθμὸν «διαστάσεων» ².

Δύο ἔτη ἀργότερον, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1949, εἰς μίαν διάλεξιν δοθεῖσαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard ὁ συγγραφεὺς παρουσιάζει μίαν θεωρίαν τῶν οἰκονομικῶν διαστημάτων. Οὗτος προέβη εἰς μίαν αὐστηρὰν διάκρισιν διὰ συγκεκριμένων παραδειγμάτων τῶν γαιοοικονομικῶν διαστημάτων (συνήθων διαστημάτων) ἀπὸ τὰ οἰκονομικὰ διαστήματα.

Κατόπιν οὗτος προέτεινε μίαν ταξινόμησιν ἣ ὁποία θὰ ἀνῆγε εἰς τρία τὰ οἰκονομικὰ διαστήματα :

«Πρῶτον τὸ οἰκονομικὸν διάστημα ὡς περιεχόμενον σχεδίου. Δεύτερον τὸ οἰκονομικὸν διάστημα ὡς πεδίου δυνάμεων. Τρίτον τὸ οἰκονομικὸν διάστημα ὡς ὁμοιογενὲς σύνολον ³.

Τέλος ὁ συγγραφεὺς ἔδωκε προσφάτως εἰς τὴν θεωρίαν ταύτην μίαν τελικὴν ἀνάπτυξιν εἰς ἓν ἀπὸ τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ βιβλίου του «Ἡ Εὐρώπη χωρὶς ἄκτας» ⁴ ἀναφερόμενον εἰς τὴν Διδασκαλίαν τῆς ἀναλύσεως τῶν οἰκονομικῶν διαστημάτων. Ὁ κ. Perroux εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὀνομάζει «κοινὸν ἐν-

1. François Perroux Les choix fondamentaux de notre politique, extérieure et l'avenir de notre économie, εἰς Productions Française, Ἰούνιος 1947.

2. Αὐτόθι.

3. F. Perroux : Quarterly Journal of Economics, Φεβρουάριος 1950 καὶ Économie Appliquée, Ἰανουάριος-Μάρτιος 1950 No 1.

4. F. Perroux : L'Europe sans rivages, P.U.F. Paris 1954.

τοπισμὸν» ἀντιτάσσει τὰς δύο ἀποφασιστικὰς τάσεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς εἰς τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα :

«1. Ὁ μὴ ἐντοπισμὸς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. «Τριῶν εἰδῶν ζητήματα ἀνάγονται εἰς τὸ θέμα αὐτό» :

«α) Μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀπλῆ μονὰς ἢ σύνθετος τοιαύτη προσφεύγει εἰς στοιχεῖα τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται μακρὰν τοῦ μέρους ὅσον εὐρίσκεται αὕτη εἰς τὸ σύνθητες ὑπὸ τὴν ἔννοιαν διάστημα. Μία μεγάλη ἐπιχείρησις εἰσάγει τὰς πρώτας ὕλας ὑπερποντίως, ἐξάγει δὲ κατειργασμένα τὰ εἶδη εἰς μέρη εὐρισκόμενα πολὺ μακρὰν (τὸ ἴδιον ὅσον ἀφορᾷ μίαν βιομηχανίαν), μία δὲ μεγάλη σύγχρονος πόλις εἰσάγει ἀπὸ μακρὰν καὶ ἐξάγει εἰς μέρη ἐπίσης εὐρισκόμενα μακρὰν».

«β) Μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀπλῆ καὶ σύνθετος μονὰς διασκορπίζει ἐκ προθέσεως τὰς ἐγκαταστάσεις της. Εἷς μέγας οἶκος πολλαπλασιάζει τὰ ὑποκαταστήματα ἢ τὰς «βάσεις» αὐτοῦ, ἐν Ἐθνος διασκορπίζει τὰς ἀποθήκας πυρομαχικῶν, τὰς στρατηγικὰς καὶ οἰκονομικὰς «βάσεις» αὐτοῦ, προβαίνει δὲ εἰς μίαν ἀποσυγκέντρωσιν τῶν ἀστικῶν καὶ βιομηχανικῶν κέντρων».

«γ) Μία καὶ ἡ αὐτὴ μονὰς ἀπλῆ ἢ σύνθετος, δοθείσης τῆς περιμέτρου ἀποδοτικότητος τῆς συγχρόνου τεχνικῆς ἐμπλέκεται μὲ δυνάμεις πολιτικῆς φύσεως ἢ δημοσίου καταναγκασμοῦ, τῶν ὁποίων οἱ πόλοι εὐρίσκονται πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὸ κύριον αὐτῆς κέντρον δραστηριότητος ἢ ἀπὸ τὸ κέντρον ὅπου διαβιοῦν τὰ ἄτομα τὰ ὁποῖα ἀποφασίζουσιν τὰς τύχας τῆς μονάδος ταύτης. Αἱ ἀποφάσεις αἱ ἀφορῶσαι τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν ἢ τὴν διοίκησιν ἑνὸς συγχρόνου Κράτους ἔχουσιν τὸν ἀντίκτυπον αὐτῶν μέχρι τῶν οἰκονομικῶν μονάδων τοῦ ὅλου μητροπολιτικοῦ ἐδάφους καὶ τῶν ἀποικιῶν ἢ ἐταιρικῶν ἐδαφῶν».

«2. Ἡ ἔλλειψις συνδέσεως τῶν ἀνθρωπίνων διαστημάτων.

«Τὰ πολιτικά, οἰκονομικά, τεχνικά, νομικά, θρησκευτικὰ καὶ μορφωτικὰ διαστήματα συμπίπτουσιν, οὐδέποτε ὅμως ἐστάθη δυνατὸν νὰ ἐναρμονισθοῦν πλήρως εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν περιοχὴν. Ἀπόδειξις τούτων εἶναι τὸ πολυσχιδὲς τοῦ φεουδαρχικοῦ καθεστῶτος. Ἀλλ' ἀκόμη καὶ παρὰ τὰς ἐνοποιητικὰς καὶ ἀφομοιωτικὰς προσπαθείας τῶν συγχρόνων κρατῶν ἡ ἔλλειψις συνδέσεως ὑφίσταται καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐπεξετάθη. Ἴνα πεισθῇ τις περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ θέσῃ ἓνα ὑπὲρ τὸν ἄλλον, τοὺς γλωσσολογικούς, θρησκευτικούς, πολιτικούς καὶ οἰκονομικούς χάρτας χώρας τινὸς καὶ ἰδιαιτέρως ὠρισμένων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, ὅταν ὁ ρόλος τούτων τυγχάνῃ ἀρκετὰ πλούσιος καὶ πλήρης.

Ἐπειδὴ ἡ σύγχρονος ζωὴ τυγχάνει ἀσυγκρίτως πλέον δυναμικὴ καὶ ὀλιγώτερον περιορισμένη ἀπ' ὅ,τι ἦτο εἰς τὸ παρελθόν, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ γίνῃ μία σύγκρισις χαρτῶν τῶν ὁποίων ἡ χάραξις νὰ ἐμφανίζεται διαφορετικὴ ἀπὸ περιόδου εἰς περίοδον ἵνα καταδειχθῇ ἡ ἔλλειψις ἀλληλουχίας τὴν ὁποίαν προκαλοῦν αἱ αὐτόνομοι καὶ αἱ ἐκ παραινέσεως προκαλούμεναι καινοτομίαι εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς δραστηριότητος. Ἀκόμη καὶ ἡ πλέον λεπτολόγος

χαρτογραφική εργασία ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἐλαχίστην σχετικῶς συμβολὴν παρουσιάζει. Εἶναι φρόνιμον νὰ εἴμεθα εὐαίσθητοι καὶ νὰ ἀγρυπνῶμεν εἰς ὅ,τι ἡ διαθέσιμος χαρτογραφία ἢ ἀπλῶς ἡ χαρτογραφία παραποιεῖ».

Ὁ διαχωρισμὸς τῶν διαστημάτων ἀποβλέπει ὅπως προκαλέσῃ ἐνσυνειδήτως μίαν ὀπτικήν μεταβολὴν ὅπου θὰ ὀδηγήσῃ τὴν σύγχρονον οἰκονομικὴν φιλολογίαν νὰ μὴ ἐξαρτᾶται συστηματικῶς ἀπὸ τὰς κλασσικὰς ἀναλύσεις. Θὰ ἀποδειχθῇ καὶ θὰ καταδειχθῇ τότε ὅτι ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης δὲν ἐντοπίζεται πλέον εἰς τὰ ἐθνικὰ αὐτῆς σύνορα καὶ ὅτι τοῦτο τυγχάνει γενικῶς τόσον ἀληθέστερον ὅσον καὶ ἡ ὑπὸ ἐξέτασιν μονὰς εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ τείνει νὰ ἔχῃ ἐθελουσίως ἢ μὴ, ἀμετάτρεπτον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἄλλων μονάδων.

Ἄρκεῖ νὰ προσφύγῃ τις εἰς τὰς τελευταίας ἢ καὶ προσεχεῖς δημοσιεύσεις τοῦ I.O.E.E., ἀναφορικῶς μὲ τὸ πρόβλημα τῆς διεθνοῦς ἐπενδύσεως διὰ νὰ κρίνῃ τὸν πλοῦτον τῶν μεγάλων προοπτικῶν καὶ τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων διὰ τῆς συνδεδυασμένης χρησιμοποίησεως τῶν δύο μεγάλων ὑποθέσεων ἐφ' ὧν εἰς ἀνακεφαλαίωσιν ἤδη προέβημεν¹.

3. Τὸ ἀπροσδιόριστον τῶν τιμῶν ἰσορροπίας τοῦ συναλλάγματος:

Ἡ θεωρία τοῦ ἀπροσδιορίστου τῶν τιμῶν ἰσορροπίας τοῦ συναλλάγματος ἀκολουθεῖ τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐρεύνης ἢ ὁποία ὑπηγορεύθη ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν ἀποτελεσμάτων κυριαρχίας καὶ τῶν οἰκονομικῶν διαστημάτων. Δημοσιευθεῖσα παρὰ τοῦ Maurice Byè εἰς ἓν ἄρθρον τῆς Ἐφημεροσμένης Οἰκονομίας² ἀνήκει εἰς τὴν ἰδίαν σειρὰν ἐρευνῶν.

Παντοῦ ὅπου ὑπάρχῃ ἐν μονοπωλιακὸν στοιχεῖον εἶναι δυνατὴ ἡ ἀπροσδιοριστία. Ἐν τούτοις ἡ κλασσικωτέρα τῶν ἀντιλήψεων τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, χαρακτηριζομένης παρὰ μιᾶς σχετικῆς ἀκινήσιος τῶν συντελεστῶν περιέχει ἐν μονοπωλιακὸν στοιχεῖον. Ἡ ὑπαρξίς τῶν στοιχείων τούτων δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ μίαν ἀπροσδιόριστον θέσιν τῆς τιμῆς τῆς ἰσορροπίας τοῦ συναλλάγματος, ἐφ' ὅσον συνυπάρχουν τρεῖς ὅροι: παρουσία εἰδικῶν συντελεστῶν, μία μὴ ἐλαστικὴ ζήτησις, μία ἀτελὴς εὐκαμψία τῶν τιμῶν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας.

Αἱ ὑποθέσεις διὰ μίαν ἀπροσδιόριστον θέσιν τῆς τιμῆς ἰσορροπίας τοῦ συναλλάγματος κερδίζουν εἰς ἕκτασιν καὶ σημασίαν ὅταν τὸ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τοῦ μονοπωλίου εἶναι τὸ τοῦ κράτους δρῶντος ἐν εἴδει προαγωγῆς τῆς ἐθνικῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Τὸ ἐκ τῶν προτέρων σχέδιον αὐτοῦ

1. Ὁ F. Perroux ὁ ἴδιος προέβη εἰς μίαν ἐφαρμογὴν τῆς θεωρίας εἰς μίαν συγκεκριμένην περίπτωσιν τῶν νέων τούτων μέσων ἀναλύσεως εἰς τὸ ἄρθρον L'Anglo-Iranian, Company et les effets de domination εἰς *Économie Appliquée* 1952 No 1.

1. *Économie Appliquée*, Ὀκτώβριος-Δεκέμβριος 1953, No 4.

πρέπει τότε νὰ ἐπέμβῃ, ὑποδηλοῖ δὲ τοῦτο μίαν δυναμικὴν ἀντίληψιν τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας. Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ διάρκεια τῆς ἐκ τῶν προτέρων ἰσχύος παύει οὕτω νὰ θεωρῆται βεβαία, τότε δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἰς διαρκείας διαφορετικὰς δύναται νὰ ἀντιστοιχοῦν ροπαὶ πρὸς διαφορετικὰς εἰδικεύσεις. "Απαξ καὶ ἔγινε τοῦτο καὶ ἐφ' ὅσον ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπερέχει μία ἀτελὴς ἀκαμψία τῶν τιμῶν τότε ὀφείλομεν νὰ διαπιστώσωμεν μὲ τὸν Nurkse, ὅτι εἰς μέγας ἀριθμὸς σταθερῶν τιμῶν ἰσορροπίας τοῦ συναλλάγματος εἶναι δυνατός.

Ὁ ἀναγκαῖος ὅρος ὅπως αἱ τιμαὶ αὗται παύσουν νὰ εἶναι ἐνδεχόμεναι εἶναι ὅπως τὸ μέσον ἀναφορᾶς ἐν τῷ χρόνῳ, δηλαδὴ τὸ μέσον τῆς ἐκλογῆς, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρᾶς διαρκείας νὰ δύναται νὰ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ κράτους : δυνατόν νὰ πρόκειται περὶ ἀποθέματος διεθνῶν ρευστοτήτων ἢ περὶ μιᾶς δημιουργίας παρ' ἐνὸς ξένου ἢ ὑπὲρ-ἐθνικοῦ ὀργανισμοῦ, πιστώσεων ἢ δώρων διεθνῶν.

Ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι διάφοροι τιμαὶ συναλλάγματος, ἀντιστοιχοῦσαι εἰς διάφορα εἶδη εἰδικεύσεων, δύναται νὰ ἐμφανίζονται ἐξ ἴσου ὡς σταθεραὶ τιμαὶ ἰσορροπίας, τότε εἶναι αὐθαίρετον νὰ ἀναμείνωμεν ὅπως ἐν Ἑθνος τὸ ὁποῖον ὑποφέρει ἀπὸ μίαν μείωσιν τῶν ἐξωτερικῶν αὐτοῦ ἀνταλλαγῶν προβῆ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν συνθηκῶν ὁμαλότητος διὰ μιᾶς ἐπιστροφῆς εἰς τὸ πρότερον καθεστῶς τιμῶν συναλλάγματος. Ἡ ἐπιλογή μεταξὺ διαφορετικῶν τιμῶν εἶναι πάντοτε μία πολιτικὴ πράξις ἐνέχουσα ἐπιλογὴν διαρθρώσεως, ὅπως ἡ ἐκλογὴ δημοσιονομικῆς ἢ τελωνειακῆς πολιτικῆς.

Ὅμοίως ὅταν μία χώρα ἀποβλέπῃ εἰς μίαν ἔνωσιν ὑπὲρ-ἐθνικὴν καὶ ὀφείλει κατὰ συνέπειαν νὰ ἀναθεωρήσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς ἐπὶ τοῦ συναλλάγματος, ὁ προσδιορισμὸς τῆς τιμῆς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐνώσεως δέον νὰ μὴ γίνῃ κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπον ὅστις θὰ ἐνδείκνυται μετὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς συμφωνίας τῆς ἐνώσεως. Αἱ ἐπιτόπιοι ὁμάδες συμφερόντων θὰ διεκδικήσουν εἰς μίαν τοιαύτην περίπτωσιν τιμὴν συναλλάγματος συντηρητικὴν, κατὰ τὴν κατεύθυνσιν δὲ ταύτην ὀφείλει νὰ ἐπιβληθῇ ἡ τιμὴ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν νέαν συγκρότησιν.

Ὁ ρόλος τοῦ Κράτους εἶχεν ὑποδειχθῆ ὑπὸ τοῦ Byè τόσον εἰς τὰς τρεῖς ἀναφορὰς τὰς ὁποίας ὑπέβαλε εἰς τὸ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς Γαλλο-ἰταλικῆς τελωνειακῆς Ἐνώσεως ὅσον καὶ ἐπὶ διαφόρων ἄλλων ἐργασιῶν, ἀφορωσῶν εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ κράτους διὰ τῆς ἐγκαινιάσεως μιᾶς οἰκονομικῆς νομοθεσίας (Κοινωνιολογικὴ ἑβδομάς. «Ἐπὶ τοῦ κεφαλαιοκρατισμοῦ καὶ τῆς τεχνοκρατίας») καὶ μαθήματα εἰς τὴν Semaine Sociale τῆς Λίλλης τοῦ 1948).

Ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν ἰδέαν περὶ περιόδου προσδοκιῶν καὶ σχεδίων ὡς αὕτη περιεγράφῃ εἰς τὰς μελέτας τῆς Μεγάλης Διεθνοῦς Μονάδος ὀδηγοῦν ἤδη τὸν Byè καὶ τὸ τμήμα αὐτοῦ εἰς μίαν ἐξέτασιν τῶν προσδοκιῶν ἀναπτύξεως αἱ

ὁποῖαι ἔγιναν ἀπὸ διάφορὰ Κράτη καὶ τῶν δυνατοτήτων ἐκλογῆς αἱ ὁποῖαι παρέχονται ἀπὸ τὰς προσδοκίας ταύτας εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς ἐσωτερικῆς φορολογίας τοῦ προστατευτισμοῦ, τῆς ἐξωτερικῆς ἐπενδύσεως καὶ τῆς τιμῆς συναλλαγματος. Αἱ διχογνωμίαι διὰ τὴν προτίμησιν σχεδίων μικρᾶς ἢ μεγάλης διαρκείας, ἢ πολιτικῆ τιμῶν καὶ παραγωγῆς ἢ ὁποῖα εἶναι τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῶν διχογνωμιῶν τούτων, φαίνεται νὰ εἶναι τὰ ἀνώτερα αἷτια τῶν «δυσιμετριῶν» καὶ τῶν «ἀνισοροπιῶν διαρθρώσεως» αἱ ὁποῖαι διεπιστώθησαν εἰς τὴν παγκόσμιον οἰκονομίαν.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν σχεδίων καὶ Μεγάλων Διατοπικῶν Μονάδων ὅπως καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ ἀνομοίων σχεδίων τῶν Κρατῶν τυγχάνουν μία ἀπὸ τὰς ἀφορμὰς ἐπικρατήσεως τῆς ὁποίας ὁ Francois Perroux περιέγραψε τὰς βάσεις.

Δύνανται αὗται νὰ γίνουν ἀντικείμενον διαιτησίας; Πιθανόν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι ἡ ζώνη ἐλέγχου τοῦ διαιτητοῦ ἀντιστοιχεῖ αἰθητῶς μὲ τὴν ζώνην κρούσεως τῶν ἀντιπάλων.

Εἰς ἓν ἄρθρον τῆς «Terre Humaine» (Ἡ Εὐρώπη ἐναντίον τῶν Ἐθνῶν, 1950) καὶ εἰς ἕτερον τῆς «Ἐφημεροσμένης Οἰκονομίας» (Τελωνειακὴ Ἐνωσις καὶ Ἐθνικὰ δεδομένα 1949). Ὁ Maurice Byè προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀρχὴ ὀφείλει νὰ παρακολουθῇ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπικρατήσεων, πρᾶγμα ποῦ δικαιολογεῖ μίαν ὑπερεθνικὴν λειτουργικὴν συγκρότησιν.

4. Ἡ θεωρία τῶν παιγνίων :

Ἡ θεωρία αὕτη ὑπῆρξε παρὰ τοῦ I.E.O.E. ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας προσοχῆς, κατόπιν τῆς δημοσιεύσεως ἐν ἔτει 1944 τῆς «Θεωρίας τῶν παιγνίων καὶ τῆς οἰκονομικῆς συμπεριφορᾶς», παρὰ τῶν von Neumann καὶ O. Morgenstern. Ὁ G. Th. Guilbaud ἐμελέτησε ταύτην ἐπισταμένως ἐπιδιώκων δύο σκοπούς :

1) Νὰ ἀναλύσῃ τὴν θεωρίαν τῶν παιγνίων εἰς τὰ θεμελιώδη αὐτῆς στοιχεῖα. Ἀντίθεσις, Ἔρις, Διαμοιρασμὸς, Συμφωνία κλπ. ἀποφευγομένης οἰασδήποτε προώρου συνθέσεως. Μία ἀπόπειρα συνθέσεως θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τοὺς οἰκονομολόγους τὴν ἐντύπωσιν ὅτι μία γενικὴ θεωρία θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συντεθῇ ταχέως καὶ ἐπομένως νὰ γεννήσῃ ἀπατηλὰς ἢ προώρους ἐλπίδας.

«Δὲν θὰ ἦτο ματαιοδοξία νὰ προσπαθῆσωμεν νὰ διευκρινίσωμεν κατὰ τρόπον ἄμεσον ποῖα εἶναι ἡ ἀξία τῆς θεωρίας ταύτης καὶ εἰς ποῖον βαθμὸν προήγαγε τὴν οἰκονομικὴν σκέψιν; Ἐπεδίωξα νὰ δώσω ἐξηγήσεις τινὰς ἂν καὶ καταφανῶς ἀνεπαρεκτεῖς, ὅσον ἀφορᾷ τὰς κατευθυντηρίους ιδέας αἷτινες σχετίζονται μὲ τὴν θεωρίαν ταύτην. . . . Αἱ κατευθύνσεις αὗται φαίνονται νὰ ὑπόσχονται

πολλά. Πρέπει ὅμως νὰ ἐννοηθῆ ὅτι εὐρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὰ στάδια τῆς μελέτης καὶ ὅτι αἱ τεχνικαὶ δυσκολίαι εἶναι πολὺ μεγάλαι....»¹.

2) Νὰ τοποθετήσωμεν τὴν θεωρίαν τῶν παιγνίων εἰς τὸ ἱστορικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν αὐτῶν στοιχεῖον καὶ νὰ προσπαθῆσωμεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν ἀπὸ τὰ συμπεράσματα τῶν ἀναλύσεων αἱ ὁποῖαι γίνονται ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκ μέρους τῶν οἰκονομολόγων (ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ François Perroux καὶ τῶν συνεργατῶν του) ἀνεξαρτήτως τῆς μαθηματικῆς θεωρίας τῶν παιγνίων».

«Τὸ θαυμαστὸν ἔργον τῶν von Neumann καὶ Morgestern δὲν θὰ ἔχανε τίποτε ἀπὸ τὴν ἀξίαν του, νομίζω μάλιστα ὅτι θὰ ἀπέκτα περισσοτέραν αἴγλην ἐὰν θὰ καθίστατο πλέον ἐμφανὲς τὸ τεράστιον ρεῦμα σκέψεως τὸ ὁποῖον προεκάλεσε τοῦτο κατὰ τὴν διαρρεύσασαν δεκαετίαν, θὰ ἦτο δὲ ὀρθότερον, μὲ μίαν λέξιν, ἐὰν ἐξακριβώσωμεν τὰς ἀπ' αἰῶνος διαστάσεις μιᾶς θεμελιώδους ἐρεύνης τῆς ὁποίας οὔτε οἱ οἰκονομολόγοι, οὔτε οἱ μαθηματικοὶ τυγχάνουν οἱ μόνοι δημιουργοὶ καὶ οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι ἐπωφελήθησαν ἐξ αὐτῆς»².

Θὰ ἦτο οὐσιῶδες νὰ ἀποδειχθῆ ὅτι τὸ πείραμα τῶν von Neumann καὶ Morgestern ἀνῆκεν εἰς τὰς προσπαθείας τῶν οἰκονομολόγων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι δὲν ἐδέχθησαν νὰ σταματήσουν πρὸ μιᾶς εἰκόνας συναγωνισμοῦ ὃ ὁποῖος ἀφίσταται πολὺ τῆς πραγματικότητος.

Δὲν πρόκειται πλέον νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς μίαν ἀπλὴν περιγραφὴν προτύπων, ἐμπνευσμένην ἀπὸ τὴν θεωρητικὴν μηχανικὴν, ἀλλὰ νὰ ἐπιδιώξωμεν μίαν ἀνάλυσιν τῶν ὁμαδικῶν ἀνθρωπίνων πράξεων αἵτινες θέλουν νὰ βλέπουν τοὺς συμπαίκτας αὐτῶν, ὡς ἄτομα δυνάμενα νὰ ἔχουν μία ἰσόβαθμον συνείδησιν καὶ σκέψιν. Μὲ τὴν ἀνάλυσιν ταύτην τὰ καθ' αὐτὸ παίγνια παρουσιάζονται ὡς ἓν προνομιοῦχον παράδειγμα.

Ἐνούμεθα οὕτω μὲ τοὺς οἰκονομολόγους οἱ ὁποῖοι συστηματικῶς ἠμφεσβήτησαν τὰ σχήματα τοῦ τυφλοῦ συναγωνισμοῦ καὶ τῆς ἰσορροπίας³.

«Κάθε φοράν πού οἱ οἰκονομολόγοι ἐπεχείρησαν νὰ ἀναγάγουν τὴν ἀνάλυσιν των εἰς ἐκείνην τῶν «μηχανισμῶν», νὰ ἀρνηθοῦν τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως, νὰ ἐξαφανίσουν ἀπὸ τὸ λεξιλόγιον αὐτῶν τὴν σημασίαν τοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ μετατρέψουν τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως «συναγωνισμὸς» μέχρι τοῦ σημείου νὰ καταστήσουν αὐτὴν ἀγνώριστον, ἐνεφανίσθησαν ἄλλοι οἰκονομολόγοι διὰ νὰ ἀντιδράσουν. Ἡ παρουσίας τῶν ἐμπορικῶν ἀγῶνων ὑπὸ μίαν μορφήν τόσον ἰσχνήν, πού θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν

1. G. Th. Guilbaud : La Théorie des jeux εἰς Économie Appliquée No 2 Ἀπρίλιος—Ἰούνιος 1949.

2. G. Th. Guilbaud : Ἐκθεσις ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῶν Οἰκονομολόγων Γαλλικῆς γλώσσης Μάιος 1954.

3. Ἡ ἀνάλυσιν τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐπικρατήσεως, τοῦ καθηγητοῦ François Perroux περὶ τῆς ὁποίας ἤδη ἔγινε λόγος, ἀποτελεῖ τὸν τύπον τῆς

οὐρανίαν μηχανικὴν ἢ ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν παλλιρροϊῶν, δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ προκαλῆ τὴν διαμαρτυρίαν»¹.

Ἡ μελέτη ἢ ὁποία ἔγινε παρὰ τοῦ Guilbaud ἐπὶ τῆς θεωρίας τῶν παιγνίων ὡς προϋπόθεσις ἐργασίας εἰς τὴν οἰκονομίαν ἐπιτρέπει μὴπως νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ μίαν βαθεῖαν μελέτην ὠρισμένων κατασκευῶν τῶν von Neumann καὶ Morgenstern ; Ἐὰν ἔπρεπε εἰδικώτερον ὅπως :

1) Ἐπανεξετασθῆ ἡ θεωρία τῆς διαμάχης (ἀπλοῦς ἀγῶν) ἐξακριβώνοντας τὴν σημασίαν τῶν συμπτωματικῶν ἐπιλογῶν αἱ ὁποῖαι κρίνονται ὡς ἀντιπροσωπευτικαὶ τῆς πανουργίας.

2) Ἐξευρεθῆ μία θεωρία τῆς συνεργασίας περισσότερον περιεκτικὴ ἀπὸ ἐκείνην ἢ ὁποία εἶναι ἀρκετὴ διὰ τὴν μελέτην τῶν προβλημάτων τῶν σχετιζομένων μὲ τὸν διαμοιρασμόν.

«Τὸ πρόβλημα τοῦ διαμοιρασμοῦ κατέχει προνομιακὴν θέσιν διὰ τὸν λόγον ὅτι τὰ ἀτομικὰ πλεονεκτήματα εὐρίσκουν μίαν φυσικὴν ἀριθμητικὴν ἐξήγησιν καὶ κατὰ δεύτερον λόγον, διότι τὰ συλλογικὰ πλεονεκτήματα προσδιορίζονται ὡς καὶ αὐτὰ εὐχερῶς διὰ τῆς προσθέσεως τῶν ἀτόμων. Αἱ εὐκολαὶ ὁμως αὐταὶ περιορίζουν σημαντικῶς τὴν σημασίαν τῆς θεωρίας.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων τὰ ὁποῖα ὀφείλουν νὰ γίνουν ἵνα ἡ θεωρία τῶν παιγνίων καταστῆ ἀρκούντως εὐληπτος εἶναι συνεπῶς καὶ ἡ ἀνάλυσις τῶν διαφορῶν ἀξιῶν, εἴτε ἀτομικῶν εἴτε συλλογικῶν, αἱ ὁποῖαι καταδεικνύουν ὅ,τι εἷς ὠρισμένος σκοπὸς τυγχάνει προτιμότερος ἐνὸς ἄλλου»².

Ὅταν θὰ ἔχωμεν ἐμβαθύνει καὶ εἰς τὰς μελέτας ταύτας τότε θὰ δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἀφ' ἐνὸς ἡ οἰκονομικὴ ἀνάλυσις «ἢ ὁποῖα ἔχει ἀνάγκην ὅπως ἐπανεμφανίσῃ τὸν τρόπον συμπεριφορᾶς τῶν οἰκονομικῶν δρώντων καὶ ἢ ὁποῖα στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἰς μίαν σημαντικὴν πειρὰν καὶ τάσεις καλῶς διαγεγραμμένας», καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ θεωρία τῶν παιγνίων «ἢ ὁποῖα ὑφίσταται πάντοτε καὶ ἢ ὁποῖα ἐπιδιώκει νὰ ἐπικρατήσῃ αὐτὴ μόνη» τότε θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ συνενωθοῦν αὐταὶ ἵνα προχωρήσουν ἀποτελεσματικῶς.

III. Τὰ μέσα ἐργασίας

Ἐὰν ὁμιλήσωμεν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ τμήμα τοῦτο περὶ τῶν προσπαθειῶν τοῦ I.E.O.E. ὅπως παράσχῃ εἰς τὸν σύγχρονον οἰκονομολόγον δύο μέσα ἐργασίας ἢ ἔλλειψις τῶν ὁποίων ἐφάνη εἰς αὐτὸ ὅτι ἐξηγεῖ κάπως ὠρισμένας ἀσθενεῖς πλευρὰς τῆς οἰκονομικῆς ἐρεῦνης ἐν Γαλλίᾳ.

1. Ἡ Ἐθνικὴ Λογιστικὴ :

1. G. Th. Guilbaud : ἴδε ἀναφορὰν.

2. G. Th. Guilbaud : ἴδ. προαναφερθὲν ἄρθρον. Ἐπίσης εἰς *Économie Appliquée* 1952 σελ. 93-137 καὶ σελ. 501-584.

Τὸ Ι.Ο.Ε.Ε. εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην διεπίστωσε μίαν περίπου ἀπόλυτον ἀνεπάρκειαν.

Ἡ κατάστασις περιεγράφη ἐν συμπεράσματι ὡς ἀκολούθως παρὰ τοῦ καθηγητοῦ Francois Perroux εἰς τὸν Πρόλογον (Ἰούλιος 1948) τοῦ βιβλίου αὐτοῦ «Οἱ Ἐθνικοὶ Λογαριασμοί»¹.

«Ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις μετὰ μίαν λογιστικὴν ταμείου ἐγνώρισε μίαν λογιστικὴν χρηματοδοτήσεως², ἀκολούθως δὲ μίαν λογιστικὴν διαχειρίσεως³. Τὸ Κράτος ἐν συγκρίσει μὲ τὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν εὐρίσκεται εἰς καθυστέρησιν, διαθέτει μὲν τὸ πρῶτον εἶδος τῆς λογιστικῆς, οὐχὶ ὅμως ἐπαρκῶς καὶ τὸ δεύτερον. Ὅσον διὰ τὸ τρίτον εἶδος τῆς λογιστικῆς δὲν θὰ τὸ διαθέτη παρὰ μόνον τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ λογαριασμοὶ αὐτοὶ θὰ ἔχουν ἐνσωματωθῆ εἰς τὸ σύνολον τῶν λογαριασμῶν τοῦ Ἔθνους».

Οὗτος εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. ἔλαβε τὴν πρωτοβουλίαν τῶν ἐργασιῶν αἱ ὁποῖαι ἐγκαινιάσθησαν ἐν Γαλλίᾳ μὲ τὴν Ἐθνικὴν λογιστικὴν, καὶ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Κατὰ προτροπὴν τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε., τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν ἔμπορικῶν ὑποθέσεων ἀπεφάσισεν ὅπως τὸ Γαλλικὸν Ἐθνικὸν εἰσόδημα ὑπολογίζεται κατὰ τρόπον συστηματικὸν ὡς συνέβαινεν εἰς πολλὰς ξένας χώρας πρὸ τοῦ πολέμου.

Κατ' αἵτησιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ σχεδίου τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. συνέγραψε τρεῖς βασικὰς ἐκθέσεις προοριζομένας ὅπως χρησιμεύσουν ὡς βάσις τῶν λογαριασμῶν «Ἐκτίμησις τοῦ Γαλλικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ τῶν χρησιμοποιήσεων αὐτοῦ», «Σχέδιον Ἐργασίας ἀναγκαιοῦν εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Γαλλικοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος» καὶ Πίνακες Λογιστικοὶ καὶ τοῦ Εἰσοδήματος τοῦ Ἔθνους»⁴. Ὁ Perroux εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς προέβη εἰς συστάσεις πρὸς ἀποφυγὴν ἀπογοητεύσεων καὶ αἱ ὁποῖαι ἐνδέχεται νὰ ἀποκρύψουν τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀναληφθέντος ἔργου.

«Ἡ Ἐθνικὴ Λογιστικὴ τυγχάνει εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα μία κατὰ τρόπον ἀνάγλυφον καταγραφὴ τῶν χαρακτηριστικῶν ποσοτήτων εἰς τοὺς κόλπους μιᾶς δεδομένης οἰκονομίας.

Αὕτη τυγχάνει ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Μόνη, οὐδέποτε προσδιορίζει τὸ εἰσόδημα τοῦτο. Τὸ νὰ εἴπη τις τί εἶναι τὸ εἰσόδημα ἐνὸς συνόλου ὀνομαζομένου ἔθνικοῦ, τοῦτο ἀνήκει οὐσιαστικῶς εἰς

1. F. Perroux : Les Comptes de la Nation P.U.F. Paris 1949.

2. Κατάστασις πιστώσεων καὶ ὀφειλῶν μιᾶς μονάδος.

3. Λεπτομερὴς καὶ καλῶς ἐντεταγμένη ἐξέτασις ὅλων τῶν στοιχείων τῶν ἀναγκαζομένων διὰ τὴν σύστασιν τῶν ἀποφάσεων ἐνὸς ἡγέτου οἰκονομικῆς μονάδος καὶ ὁ ὁποῖος σκέπτεται νὰ φέρῃ εἰς τὸ ἀπώτατον σημεῖον ἐν ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον κρίνεται ὠφέλιμον.

4. Οἱ συγγραφεῖς τῶν ἐκθέσεων τούτων εἶναι ἀντιστοίχως οἱ Francois Perroux, Pierre Uri καὶ Jan Marczewski. Τρεῖς ἐκθέσεις ἐδημοσιεύθησαν ἀκολούθως ὁμοῦ εἰς μίαν ἐργασίαν ὑπὸ τὸν τίτλον τὸ «Ἐθνικὸν Εἰσόδημα» P.U.F. Paris 1947.

τὴν δικαιοδοσίαν τῆς οἰκονομικῆς ἀναλύσεως, οὐδὲν δὲ ἀπόσπασμα λογαριασμοῦ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀνάλυσιν ταύτην. Πάντως τυγχάνει ἀληθές, ὅτι ἐδῶ ὅπως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις αἱ λέξεις μικρὸν μόνον παίζουσι ρόλον, δυνάμεθα δὲ νὰ προβῶμεν εἰς οἰανδήποτε χρῆσιν αὐτῶν μὲ σκοπὸν ὅπως ὑποδείξωμεν ποσότητας, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι σύνολα φαινομένων ἀρκετὰ συναφῶν καὶ ὁμοιογενῶν ὥστε νὰ εἶναι ἐπιδεικτικὰ ἀναλόγων προσωνυμιῶν. Θὰ χρειασθῆ πάντως νὰ ἴδωμεν κατὰ ποῖον τρόπον θὰ μεταβῶμεν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην τῶν χρησιμοποιουμένων ἐννοιῶν.

Τὸ ἔργον τοῦτο αἱ τρεῖς προρρηθεῖσαι ἐκθέσεις κατάρθωσαν νὰ φέρουν εἰς πέρας.

Καθ' ὅσον αἱ ἀρμόδιαι διοικητικαὶ ὑπηρεσίαι ἐξετέλουν τὸ ἔργον τῆς συλλογῆς τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ὑπολογισμῶν, ἐπηκολούθησαν δημοσιεύσεις ὡς «Πρὸς μίαν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τοῦ Γαλλικοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος», «Ἐθνικὰ ἔσοδα καὶ ἔλλειμμα προϋπολογισμοῦ»¹, «Κοινωνικὴ λογιστικὴ καὶ οἰκονομικὴ Πολιτικὴ ἐν Γαλλίᾳ»².

Παραλλήλως τὸ I.O.E.E. προέβαινε εἰς μίαν ἐπιλογὴν καὶ μετέφραζε τὰ ξένα κείμενα τὰ πλέον περισπούδαστα εἰς τὸ θέμα τοῦτο. Χάρις εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ μεταφραστικοῦ τμήματος τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν τὸ I.E.O.E. ἠδυνήθη νὰ καταρτίσῃ μίαν ἐπιλογὴν γενικὴν τῆς σχετικῆς φιλολογίας καὶ ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς δύο εἰδικὰς ἐκδόσεις τοῦ L'Actualité Économique et Financière». Ἡ μία ἐξ αὐτῶν εἶχε τὸν τίτλον «Τὸ Ἐθνικὸν εἰσόδημα», ἡ δὲ ἄλλη «Ἡ Ἐθνικὴ περιουσία».

Αἱ ἐργασίαι αὗται σημειώνουν σταθμὸν τῆς τελειοποιήσεως τῶν μεθόδων αἱ ὁποῖαι ἐχρησιμοποιήθησαν ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ὀργανισμούς, δὲν εἶναι δὲ ὑπερβολὴ νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἀποτελοῦν τὸν Χάρτην τῆς Ἐθνικῆς Λογιστικῆς καὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ Γαλλικοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Εἶναι περιττὸν νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ I.E.O.E. εὑρίσκεται εἰς στενὴν ἐπαφὴν μὲ τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Στατιστικῆς τοῦ ὁποίου ὁ P. L. Closon τυγχάνει γενικὸς διευθυντῆς ὡς ἐπίσης μὲ τὰς ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν καὶ Νομισματικῶν Μελετῶν τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν διευθυνομένου παρὰ τοῦ Claude Gruson, ἰδιαιτέρως δὲ μὲ ἐκεῖνο τὸ τμήμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιφορτισμένον μὲ τὴν Ὑπηρεσίαν Ἐθνικῆς Οἰκονομικῆς Λογιστικῆς.

Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ τμήματος τούτου καὶ μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομικῶν Λογαριασμῶν τοῦ Κράτους, τοῦ ὁποίου ὁ Mendes-France ἔχει τὴν γενικὴν Προεδρίαν καὶ τῆς ὁποίας ὁ Perroux τυγχάνει ἀντιπρόεδρος τῆς ὙποἘπιτροπῆς Μεθόδων, τὸ Ἰδρυμα διεξάγει τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐργασίας ἐν συνεχῇ ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν πράξιν.

1. Ἀπὸ τὸν Sellier.

2. Ἀπὸ τὸν Jan Marczewski.

2. Τὰ μαθηματικὰ τοῦ οἰκονομολόγου :

Εἶναι γεγονός ὅτι ἐκ μέρους τῶν οἰκονομολόγων ὑπάρχει μία αὔξουσα ζήτησις μαθηματικῶν, εἶναι ὅμως γεγονός ὅτι εἰς τὴν ζήτησιν ταύτην ὀλίγη ὑπάρχει προσφορά.

Ὁ G. Th. Guilbaud, ὅστις ἐπέμενε πάντοτε ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ χαρακτη-
ρος τῶν μαθηματικῶν τοῦ οἰκονομολόγου ἀνέλαβε τὸ μακρόπνοον ἔργον τῆς ἐπιθυμητῆς ἐφαρμογῆς των. Ἦτο φυσικόν, ὑπογραμμίζει οὗτος, ὅπως ἡ πα-
τροπαράδοτος διδασκαλία τῶν μαθηματικῶν ἀφιέρωσιν ὅλας τὰς προσπάθειας αὐτῆς εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ μηχανικοῦ ἢ τοῦ φυσικοῦ. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς δὲ ταύτης προήρχετο ἡ ζήτησις τῶν μαθηματικῶν μέχρι πρὸ ὀλίγου. Τὸ λάθος τῶν οἰκονομολόγων ἦτο ὅτι εἰς ἐκάστην φορὰν ποὺ ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην ἐνὸς μαθηματικοῦ μέσου υἱοθέτουν ἄλλο τοιοῦτον τὸ ὁποῖον προωρίζετο διὰ σκοποὺς ξένους πρὸς τοὺς ἰδικούς των.

Πράγματι, ἡ κατάρτισις τοῦ μαθηματικοῦ μέσου τοῦ καταλλήλου διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἀνθρώπων ἀπαιτεῖ εἰδικὴν προσπάθειαν εἰς τὴν ὁποίαν ὁ κ. Guilbaud περιλαμβάνει τοὺς ἀκολούθους ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς :

α) Μὴ παρουσιάσετε ἀπλὰ «ἐργαλεῖα» ὑπολογισμοῦ, μὴ φοβεῖσθε νὰ ἀπο-
τείνεσθε εἰς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς (Γενικὴ γνῶσις τῆς συναρτήσεως, τῆς συνε-
χειας, ἀφηρημένα διαστήματα κλπ.).

β) Πραγματοποιήσις ὅλων τῶν δυνατῶν συνδυασμῶν μεταξὺ τεχνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐννοιῶν. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἡ λύσις τῶν γραμμικῶν συναρτησιακῶν ἐξισώσεων ἢ ὁποῖα τυγχάνει ἢ βάσις πολυπληθῶν οἰκονο-
μικῶν προτύπων δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν συμβολικὸν ὑπολογισμόν, ὅστις ἀντιστοιχεῖ πρὸς οἰκονομικοὺς ὑπολογισμοὺς μακρᾶς διαρκείας μὲ ποι-
κίλλουσαν τιμὴν τόκου¹.

γ) Χρησιμοποίησις τῆς κεντρικῆς ἰδέας τῶν ἐθνικῶν λογιστικῶν μεθό-
δων διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν στοιχείων μιᾶς γενικῆς θεωρίας συστημάτων².

δ) Ὑπογράμμισις τῶν θεμελιωδῶν αἰτημάτων τῆς στατιστικῆς ἀναλύ-
σεως, μὲ χρησιμοποίησιν συστηματικὴν τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ
παραχώρησιν μιᾶς ἰδιαίτερας θέσεως εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν χρονικῶν ἢ
προσκαίρων σειρῶν. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραμερισθοῦν πρότυπα ἐκ
τῶν προτέρων, ἢ δὲ ἐκλογὴ τούτων δὲν ὀφείλει νὰ βασίζεται μόνον εἰς τὰς εὐκο-
λίας ὑπολογισμοῦ³.

1. Cf. G. Th. Guilbaud : Calculs symboliques et calculs financiers εἰς *Économie Appliquée* Ἀπρίλιος—Ἰούνιος 1950 No 2.

2. G. G. Th. Guilbaud : Contribution à la théorie des réseaux : Situation de la théorie des réseaux de la comptabilité εἰς *Économie Appliquée* No 1, Ἰανουάρ.—Μάρτιος 1950.

3. Cf. G. Th. Guilbaud : Note sur l'économetrie des fluctuations εἰς *Économie Appliquée* No 3—9 Ἰούλιος—Δεκέμβριος 1949.

ε) Συνδυασμός τῆς παραστάσεως τῶν δυναμικῶν ἀνελιξεων με τὰς συγχρόνους ἐρεύνας ἐπὶ τῆς «στοχαστικῆς ἀνελιξεως»¹.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἔργων εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην τοῦ I.E.O.E. παρέχονται εἰς μίαν εἰδικὴν σειρὰν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένων «Cahiers» ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Leçons sur les équations fonctionnelles», ἀποτελεῖ δὲ μίαν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν στοιχειώδη θεωρίαν τῶν ἐξισώσεων τῆς ἐπαναλήψεως. Εἰς δεύτερον «Cahier» περιλαμβάνεται ἡ ἐν γένει δυναμικὴ ἀνέλιξις καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν στοιχείων τοῦ μετρικοῦ ὑπολογισμοῦ.

Τὸ ὅλον πρόγραμμα θὰ ἐμφανίζεται ὡς ἐξῆς :

- 1) Συναρτησιακαὶ ἐξισώσεις καὶ μετρικὰ πρότυπα.
- 2) Ἀκτινοειδῆς οἰκονομετρία (Στατιστικαὶ μέθοδοι προσσαρμογῆς).
- 3) Θεωρία τῶν μεθόδων (Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν λογιστικὴν).
- 4) Θεωρία τῶν παιγνίων (ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω αὕτη περιλαμβάνει τὰς συγχρόνους προεκτάσεις τῆς θεωρίας τῆς ἐκλογῆς καὶ τῶν ἀποφάσεων).
- 5) Στατιστικὴ ἀνάλυσις τῶν διακυμάνσεων (χρονικαὶ σειραὶ, κυβερνητικαί).

IV. Αἱ ἐμπειρικαὶ ἐρευναι

Τὸ I.E.O.E. ταῦτοχρόνως με τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν περὶ τῶν ὁποίων μόλις ἐκάμαμεν λόγον, πιστὸν εἰς τοὺς ἀρχικοὺς αὐτοῦ ἀντικειμενικοὺς σκοπούς, ἐπεδίωξε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐπαφὴν με τὴν πραγματικότητα διὰ τοὺς ἀναλαμβάνοντας διαφόρους ἀνακρίσεις εἰς τοὺς τομεῖς τοὺς ἐκλεγέντας διὰ τὴν κεντρικὴν αὐτῶν σημασίαν.

Θὰ ὁμιλήσωμεν ἤδη περὶ τῶν ἐρευνῶν αἱ ὁποῖαι ἐτελείωσαν ἢ εὐρίσκονται ἐν ἐξελίξει καὶ αἱ ὁποῖαι σχετίζονται με τοὺς μισθοὺς, με τὴν μὴ ἐπιδεχομένην περιορισμοὺς κατανάλωσιν, τὰς ομάδας καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐπέκτασιν.

1. Οἱ Μισθοί :

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ I.E.O.E. καθώρισεν εἰς τὴν ἔρευναν ἡ ὁποία ἐγένετο ἐπὶ τῶν ἡμερομισθίων, δύο κεντρικοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοπούς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔδει νὰ ἐπιτευχθοῦν διὰ μιᾶς συστηματικῆς μελέτης ἐπὶ τῆς συγχρόνου πραγματικότητος διὰ μιᾶς ἀπ' εὐθείας παρατηρήσεως τῶν γεγονότων καὶ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν στατιστικῶν δεδομένων :

- 1) Ὁ πρῶτος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς ἀπέβλεπε ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ ἡμερομισθία ἀντιθέτως ἀπὸ ὅ,τι διδάσκει ἡ κλασσικὴ θεωρία τῆς διανομῆς τοῦ πλούτου ἡ ὁποία θέτει εἰς τὸ ἴδιον ἐπίπεδον ὅλους τοὺς συντελεστὰς τῆς παρα-

1. Cf. G. Th. Guilband : En marque de Schumpeter : quelques espérances mathématiques εἰς Économie Appliquée Ἀπρίλιος—Ἰούνιος No 2 1951.

γωγῆς, ἀποτελοῦν εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἓν πρωταρχικῆς σημασίας εἰσόδημα. Ὁ Perroux ὑπενθύμισε τὴν ἀποψιν ταύτην ἣ ὁποία ἐχρησίμευσε ὡς τὸ κατευθυντήριον θέμα εἰς τὰς ἐρεῦνας τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ, ἐν εἶδει συμπεράσματος τῶν πρώτων ἔργων τὰ ὁποῖα ἐδημοσίευσεν τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῶν ἡμερομισθίων¹.

«Υπάρχουν εἰσοδήματα κυριαρχοῦντα ὅπως καὶ εἰσοδήματα κυριαρχούμενα ὑπάρχουν νομίσματα διευθυνόμενα καὶ νομίσματα κατευθύνοντα, τιμαὶ κατευθυνόμεναι καὶ τιμαὶ διευθύνουσαι. Ἡ σχετικὴ σημασία καὶ ὁ δυναμισμὸς τῶν εἰσοδημάτων τούτων συσχετίζονται μὲ τὸ γεγονός ὅτι λαμβάνονται μέσῳ ομάδων φαινομενικῶς ἀνερχομένων ἢ κατερχομένων».

«Εἰς τὴν διαδοχὴν τῶν φάσεων τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας αἱ αὐταὶ κατηγορίαι εἰσοδόματος δὲν διατηροῦν τὴν ὑπεροχὴν. Γενικεύοντες δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἰς τὸν 18ον αἰῶνα τὸ εἰσόδημα τῶν γαιοκτημόνων εἶναι τὸ ἐπικρατοῦν εἰσόδημα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 19ου αἰῶνος ἡ ὑπεροχὴ αὕτη ἀνήκει εἰς τὰ κέρδη καὶ εἰς τὸν τόκον. Ἐνῶ κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα τείνει νὰ περιέλθῃ εἰς τοὺς μισθοὺς. Ἀναμφιβόλως, εὐρισκόμεθα πρὸ μιᾶς τάσεως τῆς ὁποίας ἡ τύχη ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἀλλαγῶν εἰς τὴν οἰκονομικὴν σύνθεσιν καὶ ἀπὸ μυρίας ἱστορικᾶς ψυχολογικᾶς καὶ πολιτικᾶς συμπτώσεις. Ἡ τάσις αὕτη διαγράφεται σαφῶς παρὰ τὴν ἀντίστασιν καὶ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ φιλελευθερισμοῦ. Τὰ ἡμερομίσθια ἀνθίστανται εἰς τὴν πτώσιν ἀκόμη καὶ ἐὰν αὕτη δικαιολογῆται ἀπολύτως. Τὸ χρῆμα εὐθυγραμμίζεται βάσει τῶν ἡμερομισθίων ἀντὶ νὰ συμβαίῃ τὸ ἀντίθετον καὶ κατὰ τρόπον πολὺ ἀνεξάρτητον τῶν πολιτικῶν καθεστώτων. Τὸ ἡμερομίσθιον ἐδραιοῦται καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ εἰσόδημα ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὁποῖον δέον νὰ γίνουσι αἱ προσαρμογαὶ τῆς οἰκονομίας. Εἴτε συγχαρῶμεν ἑαυτοὺς διὰ τοῦτο, εἴτε ὄχι, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι οὕτως ἔχουν τὰ πράγματα, ὄχι μόνον λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῆς συμβατικῆς δυνατότητος τῶν ἡμερομισθίων ομάδων καὶ τῆς ἀνάγκης ὅλων τῶν κυβερνήσεων ὅπως ἐξετάζουσι μετὰ περισκέψεως τὰ συμπεράσματα τῶν μαζῶν, ἀλλ' ἐπίσης διότι αἱ συλλογικαὶ ἀντιμετωπίσεις καὶ αἱ κοινωνικαὶ δοξασίαι εὐνοοῦν τὴν ἐξέλιξιν. Ὑπὸ τὸ φῶς αὐτῶν ἡ βελτίωσις τῆς θέσεως τοῦ ἐργάτου καὶ τοῦ εἰσοδήματός του φαίνονται συνδεδεμένα τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο ἀναποσπάστως».

Αἱ ἐρευναι αἱ ὁποῖαι ἐπηκολούθησαν τὰς μελέτας αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὰς ὡς ἄνω γραμμὰς κατέδειξαν τὰς συνεπείας τῆς θεμελιώδους ταύτης διαπιστώσεως. Ὑπεγράμμισαν τὴν σημασίαν τῶν ἡμερομισθίων κατὰ τὴν πληθωρικὴν ἀνέλιξιν, προβαίνουσαι ἰδιαιτέρως εἰς μίαν ἀνάλυσιν τῆς ἐπικρατούσης καταστάσεως ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου. Ἡ ἀνάλυσις

1. Les Caractères Contemporains du Salaire εἰς Cahiers I.S.E.A. Série B καὶ P.U.F. Paris 1946.

αὕτη κατέδειξεν ὅτι εἶναι αὕτη ἡ σύνθεσις τῶν μισθῶν ποῦ ἀποτελεῖ στοιχειὸν πληθωρισμοῦ καὶ ὅτι ἡ βαθμιαία ἐξαφάνισις τῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν ἡμερομισθίων (τάξεως τοπικῆς, βιομηχανικῆς ἢ προερχομένης ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς εἰδικεύσεως τοῦ ἐργάτου), ἐὰν τυγχάνη ἐν μέρει ἀποτέλεσμα τοῦ πληθωρισμοῦ, εἶναι ἐπίσης εἰς τῶν παραγόντων τούτου, καθ' ὃ μέτρον οὗτος αὐξάνει τὴν ἀκαμψίαν τοῦ οἰκονομικοῦ οἰκοδομήματος τῆς Χώρας.

2) Ὁ δεύτερος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς ἐνέκειτο εἰς τὴν διαπίστωσιν ἐὰν ἡ κλασσικὴ θεωρία ἡ ὁποία ἐξετάζει τὸ ἡμερομισθιον ὡς τὴν τιμὴν μιᾶς σαφῶς καθωρισμένης ἐργασίας, παραμένει βάσιμος καὶ ἰσχυρὰ κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν.

Ὁ Perroux κατέδειξε κατ' ἐπανάληψιν τὸν διαλυτικὸν χαρακτῆρα τῆς θεωρίας. Τὸ ἀπέδειξε σαφῶς εἰς ἓν ἄρθρον εἰς τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει ὅτι τὸ κόστος ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπέβη τὸ σπουδαιότερον ὄλων εἰς μίαν σύγχρονον κοινωνίαν. Ἡ κοινωνία, πράγματι, δέχεται ἀπὸ μέρους τῶν κοινωνικῶν ομάδων, οἰαιδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὗται, μίαν πίεσιν ὁλονὲν αὐξανομένην, ἵνα αὕτη υἰοθετήσῃ, ἂν ὄχι πάντοτε, μίαν ἠθικὴν καθαρῶς σοσιαλιστικὴν, μίαν πίεσιν ἀποσκοποῦσαν τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἐμπράγματον ἐφαρμογὴν μιᾶς τακτικῆς ἀρχῶν αἱ ὁποῖαι εἴθισται νὰ ἔχουν εὐρεῖαν διάδοσιν εἰς τὸν καθημερινὸν βίον».

«Ἡ φιλαργυρος οἰκονομία, τὴν ὁποίαν ἡ λεπτὴ αὕτη λέξις ὑποσκάπτει καὶ κρημνίζει, δὲν τυγχάνει μόνον μίᾳ οἰκονομίᾳ φιλαργυρίας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλ' ἐπίσης μίᾳ οἰκονομίᾳ φιλαργυρίας τῶν Ἑθνῶν»¹.

Ἡ κίνησις ἡ ὁποία προωρίζετο νὰ δώσῃ εἰς τὰ σύγχρονα ἡμερομισθια μίαν ὄψιν πολὺ διαφορετικὴν ἀπὸ ἐκείνην τῆς κλασσικῆς θεωρίας δὲν ἔχει ὠρισμένην χρονολογίαν, ἐν τούτοις αὕτη συναντᾶται εἰς τὰς πρώτας ἀκόμη ἐπιθέσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐναντίον τῶν μεθόδων τῆς κεφαλαιοκρατικῆς παραγωγῆς. Ἀπὸ τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα ἡ κίνησις αὕτη ἠλλοίωσε ὀριστικῶς τὴν ἀμιγῆ ἰδέαν τῶν κλασσικῶν περὶ μισθοῦ».

«Εὐθύς ὡς εἰς τὰς συγχρόνους οἰκονομίας ἐν κοινωνικὸν ἡμερομισθιον συνεδυσάσθη μὲ τὸ ἡμερομισθιον ἀποδόσεως ἡ συνήθης ἀντίληψις περὶ ἡμερομισθίου ἐδέχθη καίριον πλήγμα εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν βάσιν αὐτοῦ. Ὁ ἐργάτης ἀντελήφθη ἀφ' ἑνὸς τὸ ἀντιστάθμισμα τοῦ προϊόντος αὐτοῦ, ὑποτιθεμένου ὑπολογισίμου καὶ ἐπιδεκτικοῦ ἀπομονώσεως, καὶ ἀφ' ἑτέρου, μίαν πληρωμὴν οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὸ προϊόν τοῦτο ἀλλὰ ἐναρμονιζομένην πρὸς μίαν κατάστασιν². Ἐν ἄλλοις λόγοις ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἐργάτης δὲν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἐν προϊόν, οὗτος δὲν διαπιστώνει πλέον ἀναγκαστικῶς ὅτι ἀποστερεῖται μέσου συντηρήσεώς τινος, εἰς

1. F. Perroux : Les Goûts de l'homme «Économie Appliquée No 1 Ἰανουάριος—Μάρτιος 1952.

2. Ἡ ὑπογρ. I.S.E.A.

κοινήν λογικήν τῆς οἰκονομίας ἢ ὁποῖα ἀνακύπτει ἀπὸ τὴν οἰκονομίαν τῆς φιλαργυρίας ¹.

Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ὡς ἀπέδειξαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε., ὁ ἐργάτης λαμβάνει μίαν ἀποζημίωσιν ἢ ὁποῖα διαχωρίζεται : «Ἐν ἡμερομίσθιον ἀποδόσεως, ἀντιστοιχοῦν περίπου μὲ τὴν κλασσικὴν ἀντίληψιν ὡς καὶ ἐν ἡμερομίσθιον κανονικόν, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ διαχωρίζεται εἰς ἓν ἀτομικὸν καὶ εἰς ἓν συλλογικὸν στοιχεῖον.

2. Ἡ ἀσυμπίεστος κατανάλωσις :

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Ι.Ε.Ο.Ε. ἐπὶ τῶν ἡμερομισθίων ἰδιαιτέρως δὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθέντα συμπεράσματα εἰς τὴν μελέτην : «Ἡμερομίσθιον καὶ Κατανάλωσις» ² ἥτις ἐξεμεταλλεύθη τὴν γενομένην τῷ 1943 ἔρευναν παρὰ τοῦ *Mouvement Populaire des Familles* ἐζήτει μίαν ἐπέκτασιν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τὴν ὁποῖαν ὑπέδειξεν ὁ Yves Mantoux εἰς τὸ ἄρθρον τιτλοφορούμενον : «Ἡ ἀσυμπίεστος κατανάλωσις». Εἰς τοῦτο ἡ ἰδέα αὕτη περιεγράφετο ὡς ἐξῆς : «Ἡ ἀσυμπίεστος κατανάλωσις ἐνὸς οἰκονομικοῦ ὑποκειμένου εἶναι ὁ ὄγκος καταναλώσεως ὁ ὁποῖος εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις χρόνου καὶ τόπου ἐπιβάλλεται ἐπιτακτικῶς ἵνα διατηρήσῃ τὸ ὑποκείμενον τοῦτο τὴν ψυχοφυσικὴν αὐτοῦ ἰσορροπίαν» ³.

Εἰς δύο μελέτας αἱ ὁποῖαι ἔγιναν εἰς Γαλλίαν καὶ εἰς Ἀγγλίαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ⁴ τοῦ Maingny ἐμελέτησε, βάσει στατιστικῶν δεδομένων, «τὴν ἀντίστασιν τῶν οἰκογενειακῶν καταναλώσεων εἰς τὴν πίεσιν τὴν ὁποῖαν προεκάλουν αἱ περιστάσεις καὶ αἱ ὁποῖαι προϋπέθετον τὴν ὑπαρξιν μιᾶς ποσότητος «ἀνάγκης» τῆς καταναλώσεως». . . .», ὑπελείπετο νὰ γίνῃ κάποια διευκρίνισις εἰς τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποῖαν περικλείει, εἰς τὰς λειτουργίας τῆς καταναλώσεως καὶ νὰ προσδιόρισθῇ μὲ μεγαλυτέραν ἔμφασιν. Ἡ μελέτη τῆς κατανομῆς τῶν δαπανῶν εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς παρέσχε ἐνδιαφερούσας πληροφορίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν μονιμότητα τῆς διοργανώσεως τῆς καταναλώσεως, παρὰ τὴν πτώσιν τῶν πραγματικῶν ἡμερομισθίων ἀλλὰ δὲν ἔθιγε τὰς διακυμάνσεις τῆς κατανομῆς ταύτης ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν συνολικὴν δαπάνην ⁵.

Εἶναι τὸ πρόγραμμα τοῦτο μελέτη ἢ ὁποῖα ἤχθη εἰς αἴσιον πέρασ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν ἐρευνῶν, τῆς ὁποίας ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν αἱ ὡς ἄνω ἀναφερθεῖσαι δημοσιεύσεις.

2. Πολυγραφημένα Σημειώσεις τῆς I.S.E.A. No 3 Cahiers σειρά Β.

3. Yves Maingny, Le Consommation compressible εἰς Économie Appliquée No 1 Ἰούλιος—Μάρτιος 1946.

4. Πολυγραφημένα Σημειώσεις I.S.E.A. Cahiers σειρά Β, παραβτ. 4 καὶ 5.

3. Αί σχέσεις μεταξύ τῶν ομάδων :

Εἰς τὴν ὁδὸν ἣτις ἠνοιχθῆ διατὸ ἄρθρου τοῦ Perroux ἐπὶ τῶν «οἰκονομικῶν συστημάτων», ἄρθρου τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, τὸ I.E.O.E. προέβη εἰς ἐρεύνας διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν δεσμῶν διαρθρώσεως μεταξύ τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων, τρόπος ἐκφράσεως ὅστις σκοπὸν ἔχει νὰ προσδιορίσῃ τὰς σχέσεις αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι ἄμεσοι συναρτήσεως τῆς ἀγορᾶς.

Ὁρισμέναι τῶν σχέσεων τούτων εἶναι συναρτησιακαὶ ἢ τεχνικαί. Αὗται συνδέουν τὸ σύνολον τῶν ἐπιχειρήσεων ἐνὸς κλάδου βιομηχανίας μὲ τὸ σύνολον τῶν πελατῶν τοῦ κλάδου τούτου, ὡς καὶ μὲ τὸ σύνολον τῶν προμηθευτῶν αὐτῶν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλαι σχέσεις αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀποτέλεσμα τῆς δραστηριότητος τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν μίαν ἐξάρτησιν μεταξύ δύο οἴκων φαινομενικῶς ἀσχέτων μεταξύ των πρὸς ἀλλήλους.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων τούτων σχέσεων, αἱ πλέον σημαντικαὶ εἶναι πιθανῶς οἱ δεσμοὶ χρηματοδοτήσεως, οἱ ὁποῖοι δημιουργοῦνται διὰ τῆς κατοχῆς ἐνὸς μέρους τοῦ κεφαλαίου μιᾶς ἐπιχειρήσεως παρ' ἄλλης τινὸς ἢ τῆς κατοχῆς τοῦ κεφαλαίου τῶν δύο τούτων ἐπιχειρήσεων ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δανειστοῦ. Περὶ τῶν σχέσεων τούτων ὁμιλεῖ ὁ Jacques Mayer εἰς τὸ ἄρθρον αὐτοῦ: «Αἱ χρηματοδοτικαὶ σχέσεις μεταξύ τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων»¹.

Μετὰ τὴν διαπίστωσιν ὅτι ἡ σημασία τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν Γαλλικὴν οἰκονομίαν δὲν ἐκτιμᾶται δεόντως, γενικῶς ὁ Jacques Mayer ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ὑπαρξὶς τῶν τοιούτων σχέσεων «μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὸ νὰ θεωρῶμεν τὸ σύνολον τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, ὅχι πλέον ὡς ἐν σύνολον κενωρισμένων παραγόντων, ἀλλὰ ὡς ἐν σύστημα εἰς τὸ ὁποῖον αἱ σχέσεις εἶναι λίαν πολυάριθμοι» καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀνάλυσις παρουσιάζει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν οἰκονομικοῦ διαστήματος.

Μία τοιαύτη ἀνάλυσις ἐπεχειρήθη εἰς τὸ ἴδιον ἄρθρον ὅσον ἀφορᾷ τὴν σιδηρουργίαν καὶ εἰδικώτερον τὴν βιομηχανίαν αὐτοκινήτων παρὰ τοῦ Pierre Bauchet² καὶ εἰς τὸ φύλλον τῆς «Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομίας» ὅσον καὶ ἄλλη ὕλη αὐτῆς ἀφιερῶται εἰς τὸ σύστημα τῶν ὀλιγοπωλίων. Ἐν πρώτοις, ἡ ἀνάλυσις αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις μιᾶς βιομηχανίας κατανέμονται εἰς ομάδας τῶν ὁποίων ἡ ἐσωτερικὴ συνάρτησις εἶναι λίαν ἰσχυρά, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει ὅπως χαρακτηρίσωμεν ὡς κέντρον ἀποφάσεων. Ἐπὶ πλέον ἡ ἀνέλιξις αὕτη δεικνύει ὅτι οἱ χρηματοδοτικοὶ δεσμοὶ δὲν εἶναι ἀνεξάρτητοι τῶν συναρτησιακῶν δεσμῶν καὶ ὅτι τείνουν νὰ ἐνσωματωθῶν μὲ αὐτά.

1. Jaques Mayer : Les liaisons financières entre les grandes entreprises εἰς *Économie Appliquée*, No 2—3 Ἀπρίλιος—Σεπτέμβριος 1952.

2. Pierre Bauchet : La Structure d'une branche d'industrie française : l'automobile εἰς *Économie Appliquée* ἀριθ. προαναφερθεῖς.

Οὕτω, ἡ ἔρευνα προσανατολίζεται πρὸς μίαν μελέτην ὅχι μόνον τῆς διαρθρώσεως μιᾶς βιομηχανίας ἀλλὰ πρὸς τὴν πλευρὰν τῶν ἀνελιξέων τῶν διαφορῶν μεταβολῶν εἰς τὴν ὀργάνωσιν ταύτην, ἀνελιξέων, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ μεταβλητοὶ παράγοντες τῆς ἀγορᾶς, δηλαδή ἡ τιμὴ καὶ ἡ ποσότης, δὲν παίζουν παρὰ δευτερεύοντα μόνον ρόλον, τοῦ κυρίου ρόλου περιερχομένου εἰς τοὺς μεταβλητοὺς παράγοντας οἱ ὁποῖοι μεταβάλλουν τὴν ὀργάνωσιν ταύτην κατὰ τρόπον ἄμεσον.

4. Ἡ οἰκονομικὴ αὐξήσις.

Τὸ Ι.Ε.Ο.Ε. ἀντεπιστέλλον μέλος τοῦ International Association for Research in Income and Wealth, ἀφιερώνει σημαντικὸν μέρος τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ εἰς τὴν μελέτην τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ πρωτοτυπία τῆς μελέτης ταύτης ἔγκειται εἰς τὴν γενομένην προσπάθειαν διὰ τὴν διακρίβωσιν τῆς ἐννοίας τῆς αὐξήσεως καὶ τῶν διακεκριμένων μεναξύ των φαινομένων τὰ ὁποῖα περιέχονται εἰς τὴν γενικὴν ταύτην ἐννοιαν. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ταξινομοῦνται παρὰ τοῦ Perroux εἰς τέσσαρας σειράς:

1) Τὴν αὐξήσιν τῶν διαστάσεων τῆς μονάδος πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προϋποθέτει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν προσδιορισμὸν τῆς μονάδος¹ ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς προσδιορισμοὺς τῶν δεικτῶν τῶν διαστάσεων.

2) Τὰς μεταβολὰς ὀργανώσεως τῆς μονάδος, δηλαδή τὰς μεταβολὰς τοῦ συστήματος ἀνταλλαγῆς, καὶ τοῦ συστήματος τῶν δυνάμεων ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν μονάδα.

3) Μετάβασιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἴδους ὀργανώσεως εἰς ἕτερον.

4) Τὴν πρόοδον, δηλαδή τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν μιᾶς σειρᾶς ἀποτελεσμάτων κρινομένων ὡς ἐπιθυμητῶν διὰ τὴν περὶ ἧς πρόκειται μονάδα. Καὶ ἐδῶ ἐπίσης οἱ δεῖκται μονάδος τυγχάνουν πολλαπλοῖ.

Τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἀναλύσεως κατέδειξαν τὸν τρόπον τῆς στατιστικῆς ἐρεύνης κατὰ τὸ Γαλλικὸν παράδειγμα, διεπιστώθη δὲ μία ἀλληλοσυμπληρωσις τούτων κατὰ τὴν ἔρευναν ταύτην .

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἡ μελέτη τοῦ ποσοστοῦ τῆς αὐξήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀπέδειξε τὴν ἀνάγκην προσφυγῆς εἰς τὰ εἶδη ὀργανώσεως. Εἶναι δυνατόν, πράγματι, νὰ μελετήσωμεν στατιστικῶς τὸ μέγεθος τοῦτο χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ἐπὶ παραδείγματι ἐὰν τὰ ἀγαθὰ παράγονται ἐντὸς τοῦ πλαισίου μιᾶς ἀγοράς ἢ «φυσικῆς οἰκονομίας».

Ἐπίσης αἱ ἀπόπειραι ἀναλύσεως τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἔθεσαν ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς ὀργανώσεως εἰς τὴν Γαλλικὴν Οἰκονομίαν² εἰδικῶν

1. F. Perroux : Les Macrodécisions εἰς Économie Appliquée No 2 Ἀπρίλιος—Ἰούνιος 1949.

2. Στοιχεῖα ἀναλύσεως τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἰς τὴν Γαλλικὴν Οἰκονομίαν—Cahiers σελιὰ Δ' No 7.

λογιστικῶν μεθόδων κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ὅπως καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς ἐγκαινιάσεως τοιούτων πινακῶν ἄνευ συσχετισμοῦ τινος πρὸς τὸ εἶδος τῆς ὀργανώσεως.

Τέλος, ἡ ἔρευνα ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀυξήσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου ἐν Γαλλίᾳ ἡ ὅποια ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐκθέσεως τοῦ F. Perroux εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ L'ARIW εἰς Castelgandolfo τῷ 1953 ἀνεφέρετο εἰς τὴν διάκρισιν ἡ ἡ ὅποια ὑπάρχει μεταξὺ τῆς συσσωρεύσεως τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου καὶ τῆς συσσωρεύσεως τοῦ κεφαλαίου τοῦ διατιθεμένου εἰς τὴν παραγωγὴν.

Παρὰ τὴν μεγάλην δυσκολίαν τῆς συλλογῆς καὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν πηγῶν, ἡ μελέτη αὕτη ἀπεκάλυψε διακυμάνσεις εἰς τὴν ἀναλογίαν ἀυξήσεως τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου καὶ ἀπέδειξε ὅτι αἱ διακυμάνσεις αὗται δὲν ἠδύναντο νὰ γίνον ἀντιληπταὶ εἰ μὴ μόνον διὰ μιᾶς ἀναφορᾶς εἰς τὰς μεταβολὰς καὶ εἰς τὸ εἶδος τῆς ὀργανώσεως.

Ἔργασίαι ἀφορῶσαι μικροτέρας μονάδας (Βιομηχανίαι) ἐπέτρεψαν ἐπίσης μίαν περαιτέρω διεύρυνσιν τοῦ ρόλου τῶν ποικίλων τούτων φαινομένων.

Ἐν συνόψει, αἱ ἔρευναι τοῦ I.E.O.E. ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀυξήσεως ἀναπτύσσονται ἐπὶ ἑνὸς λίαν εὐρέος μετώπου ὅπου αἱ θεωρητικαὶ ἀναλύσεις καὶ αἱ στατιστικαὶ μελέται τῶν διαφόρων μονάδων συμπληρῶνουν αἱ μὲν τὰς δέ.

V. Τὰ μεγάλα ρεύματα τῆς συγχρόνου σκέψεως.

Εἰς τρεῖς ἐκ τῶν ἐκτάκτων ἐκδόσεων τῆς Ἐπιθεωρήσεως «Ἐφηρμοσμένη Οἰκονομία» γίνεται προσπάθεια ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ θανάτου δύο ἐκ τῶν μεγαλύτερων συγχρόνων οἰκονομολόγων, τοῦ John Maynard Keynes καὶ τοῦ Joseph Schumpeter ὅπως ἀναπτυχθοῦν τὰ μεγάλα ρεύματα τῆς συγχρόνου σκέψεως.

Δὲν εἶναι δυνατόν, ἐντὸς τῶν στενῶν περιθωρίων ἑνὸς ἄρθρου, τὸ ὅποιον δὲν ἐπιτρέπει μίαν λεπτομερῆ ἀνάλυσιν νὰ ἐπεκταθῶμεν, εἰμὴ μόνον νὰ μνημονεύσωμεν τὰς σπουδαιότερας μελέτας αἱ ὅποια περιλαμβάνονται εἰς ἀριθμοὺς τούτων.

Ἡ μελέτη ἡ ὅποια ἀποτελεῖ φόρον τιμῆς εἰς τὸν λόρδον Keynes¹ ὀφείλεται εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ R. F. Harrod ἐπὶ τῶν κυριωτέρων σταθμῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν Ἄγγλων οἰκονομολόγων: τῆς Joan Robinson ἐπὶ τῆς γενικῆς θεωρίας τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ F. A. Hayek ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος καὶ τοῦ F. A. Lutz ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς κυριωτέρας ἐργασίας τοῦ J. M. Keynes διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκονομικῆς σκέψεως καὶ τοῦ Claude Gruson ἐπὶ τῆς προτιμήσεως ρευστότητος.

1. *Economie Appliquée* No 2-3 Ἀπρίλιος—Σεπτέμβριος 1948.

Ἐπειδὴ ὑπενθυμίσωμεν τέλος ὅτι ἦτο τὸ φύλλον τὸ ἀφιερωμένον εἰς τὸν λόρδον Keynes εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Perroux ἐδημοσίευσεν τὸ περισπούδαστον αὐτοῦ ἄρθρον ἐπὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐπικρατήσεως: *Esquisse d'une theorie, de l'économie dominante*¹.

Εἰς τὸν πραγματικὸν διδάσκαλον οἷος ἦτο ὁ Joseph Schumpeter, τὸ I.E.O.E. ἀφιέρωσε ἓνα ὁλόκληρον τόμον εἰς δύο φύλλα τῆς «Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομίας»².

Μετὰ τὴν παράθεσιν προσωπικῶν ἐντυπώσεων ἀπὸ ἀνδρας οἱ ὁποῖοι τὸν ἐγνώριζον ἐκ τοῦ πλησίον: Gottfried Haberler, Eduard Heimann, Ragnar Frisch, Erich Schneider, Robert Triffin, τὸ ἔργον τοῦ Joseph Schumpeter γίνεται ἀντικείμενον ἐμπεριστατωμένης ἀναλύσεως. Ἡ συμβολὴ τοῦ μεγάλου οἰκονομολόγου εἰς μίαν οὐσιώδη περιοχὴν τῆς νομισματικῆς θεωρίας ἠρευνήθη παρὰ τοῦ Marco Fanno εἰς ἓν ἄρθρον διαπραγματευόμενον τὴν ταχύτητα τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος, ἡ συμβολὴ του ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρόβλημα τῶν οἰκονομικῶν κύκλων ἐμελητήθη παρὰ τοῦ Paolo Sylos Labini, ἡ ἀνάλυσις τοῦ κέρδους, παρὰ τοῦ Pierre Dieterlen, ἡ ἀποψὶς του ἀναφορικῶς μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ κινδύνου παρὰ τοῦ Étienne Varga ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ περὶ τῶν κοινωνικῶν τάξεων παρὰ τοῦ Jules Vuillemon καὶ τέλος ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ἐρμηνεία τοῦ κεφαλαιοκρατισμοῦ, τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς δημοκρατίας σχολιάζεται ἀντιστοίχως παρὰ τῶν Caël Fain καὶ Yves Maugny.

Ἐξ ἄλλου ἡ μεθοδολογία τοῦ Schumpeter εἶναι ἀντικείμενον δύο μελετῶν: τῆς μιᾶς παρὰ τοῦ A. Chabert καὶ τῆς ἄλλης παρὰ τοῦ Giovanni Demaria ὅστις διὰ πρώτην φοράν θέτει εἰς ἀντιπαραβολὴν τὰς δύο μεθόδους τὰς ὁποίας χρησιμοποιοεῖ ὁ συγγραφεύς, μεθόδους αἱ ὁποῖαι βασιζονται ἐπὶ λίαν διαφορετικῶν ἀρχῶν καὶ αἱ ὁποῖαι ὅμως ἐπανασυνδέονται κατὰ τρόπον ἐξαιρετικὸν παρὰ τοῦ ἰδίου συγγραφέως (ἂν καὶ εἰς διαφορετικὰς περιόδους) ἢ ἐξελέγησαν αὐταὶ ἐνσυνειδήτως παρ' αὐτοῦ³.

Ἐπίσης ὁ J. Ledue ὑπενθυμίζει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Schumpeter ὀφείλει εἰς τὸν Léon Walras, τοῦ ὁποίου, ὡς πάντοτε ὑπεστήριξε ὑπῆρξε μαθητής, ὁ δὲ G. Th. Guilbaud ὑπογραμμίζει ὅτι ὁ Βιεννέζος οἰκονομολόγος εἶναι μεταξὺ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐπεξήγησαν πληρέστερον τὰς σχέσεις μεταξὺ οἰκονο-

1. Ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως προχωρήσωμεν πέραν τὰς κενσιανὰς θέσεις βλ. François Perroux: «La généralisation de la «General Theory» σελ. 78 εἰς «Revue de la Faculté des Sciences Économiques de l'Université d'Instamboul» 1950 ὡς ἐπίσης J. M. Keynes l'honneur et les problèmes de son époque εἰς «Économie Contemporaine» Ἰανουάριος 1951.

2. Ἐφ. Οἶκον. ἀριθ. 3-4 Ἰούλιος—Δεκέμβριος 1940 No 2.

3. G. Demaria: Les formes de la connaissance chez Schumpeter εἰς *Économie*

μίας και μαθηματικῶν, και προεκάλεσε ἀμέσως ἢ ὄχι «ὠρισμένας μαθηματικὰς ἐλπίδας», τῶν ὁποίων ἐπωφελεῖται τῆς εὐκαιρίας ὅπως προβῆ εἰς ἐπεξηγήσεις.

Τέλος, ὁ τελευταῖος λίθος τοῦ μνημείου τούτου τίθεται παρὰ τοῦ François Perroux ὁ ὁποῖος ἐπιδεικνύει ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Schumpeter περιλαμβάνει τρεῖς ἀναλύσεις τῆς ἐξελίξεως : Ἡ μία μονιστικὴ και συναρτησιακὴ διευρύνεται παρὰ τῆς «εἰσδοχῆς τοῦ νεωτερισμοῦ εἰς τὸ στατικὸν κύκλωμα», ἡ δευτέρα, ἐπίσης μονιστικὴ και συναρτησιακὴ μετουσιώνει ἐσκεμμένως τὴν ἐξέλιξιν κατὰ τὸν βραχὺν και μακρὸν κύκλον» και «διαμορφώνεται αὕτη ἐπὶ τῆς στατικῆς και τῆς ἱστορίας τοῦ κεφαλαιοκρατισμοῦ», ἡ τρίτη τυγχάνει θεσμικὴ και ἐδράζεται ἐπὶ τῶν ἀντιδράσεων τῶν θεσμῶν.

Οὐδέποτε ὅμως ὁ Joseph Schumpeter προέβη εἰς μίαν σύνθεσιν τῶν ἀναλύσεων τούτων. Πρέπει νὰ λυπούμεθα δι' αὐτό ; ἴσως. Νὰ ἐκπλησσομεθα ; οὔτε και αὐτό.

«Ἰπὸ τὴν πίεσιν τῶν παραδοξοτήτων τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐμπνεύσεως ὅπως και τῶν ἐπικρίσεων και ἀντιδράσεων τῶν ἀναγνωστῶν του, ὁ Schumpeter ἠναγκάσθη, χωρὶς νὰ παρεκκλίνῃ ἀπὸ τὴν ἀκολουθουμένην πορείαν νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐρεύνης αὐτοῦ. Ἐν ἐλλείψει τῆς μιᾶς συνθέσεως τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ και τὴν ὁποίαν ἴσως δὲν ἐπεδίωκε περισσότερο πρόθυμος νὰ προβαίνῃ εἰς νέας κατακτήσεις ἢ νὰ εἶναι διατεθειμένος νὰ ἔχῃ τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν ἤδη ἐπιτευχθέντων, ὁ Schumpeter, ὅταν ἐρευνῶμεν τὸ ὄλον αὐτοῦ ἔργον φαίνεται συγκεντρῶνων ὑλικόν, καταρτίζων σχεδιαγράμματα και συναρμολογῶν μηχανήματα διὰ τὴν κατασκευὴν δυναμικοῦ συνόλου. Εἶναι ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ταύτης ποὺ καταφαίνονται αἱ ἐξέχουσαι ὑπηρεσίαι πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην ἢ ἐπίλεκτος θέσις τὴν ὁποίαν οὗτος κατέχει εἰς τὴν περίοδον ταύτην τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς και τοῦ ἐπαίνου τοῦ ὁποίου εἶναι ἄξιος κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς ἐξελίξεώς της»¹.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

Δημοσιεύσεις τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης.

Α'. Σημειώσεις (πολυγραφημένοι)

I.—Σειρὰ Α' Διεθνῆ νομισματικὰ σχέδια :

No 1 Ἐκθεσις και κατάστασις τῶν σχεδίων (Μέρος Α')

2 » » » (Μέρος Β')

3 Τὸ Συνέδριον τοῦ Bretton-Woods

1. F. Perroux : Les trois analyses de l'évolution et la recherche d'une dynamisme totale chez Joseph Schumpeter, εἰς Économie Appliquée προαναφερθὲν τεύχος.

Μέρος Α': Τὸ διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον

- 4 Ἡ διεθνὴς ἐπένδυσις (Συλλογὴ 1η) αἱ προϋποθέσεις τῆς, ἡ πρακτικὴ τῆς καὶ ἡ θεωρία τῆς ἀπὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου
- 5 Ἡ διεθνὴς ἐπένδυσις. Ἡ μορφολογία αὐτῆς
- 6 » » εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς ἀγορᾶς (1)
- 7 » » εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς ἀγορᾶς (1)
- 8 » » εἰς τὰς ἐξηρητημένας χώρας (1)
- 9 » » εἰς τὰς ἐξηρητημένας χώρας (2).

II. Σειρὰ Β'. Ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας καὶ ἡ πολιτικὴ τῶν ἡμερομισθίων :

- No 1 Ἡ σύγχρονος λύσις τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας
- 2 Ἡμερομίσθια καὶ ἀπόδοσις
- 3 » καὶ κατανάλωσις
- 4 » καὶ τιμαὶ : μελέτη στατικῶν προτύπων
- 5 Τὰ ἡμερομίσθια εἰς Μεγάλην Βρεττανίαν (1)
- 6 Τὰ ἡμερομίσθια εἰς Μεγάλην Βρεττανίαν (2).

Παραρτήματα : 1ον) Ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν ἡμερομισθίων τῶν ταραχῶν τῶν ἐπισυμβαινόντων εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν ἐπιχειρήσεων.
2ον) Ἡμερομίσθια καὶ ἀπεργίαι.

Παράρτημα 2ον Προϋπολογισμὸς-πρότυπα, ἡμερομίσθια ἐλάχιστα (minima)
3ον Τὸ κόστος ζωῆς καὶ αἱ τιμαὶ
4ον Αἱ διάφοροι συμπεριφοραὶ τοῦ καταναλωτοῦ καὶ ὁ στατικὸς αὐτῶν προσδιορισμὸς.
5ον Νέα συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ καταναλωτοῦ.

Ἐκτὸς σειρᾶς Ἡ συμμετοχὴ τῶν μισθωτῶν εἰς τὰς εὐθύναις καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς παραγωγῆς (1)
» » Ἡ συμμετοχὴ τῶν μισθωτῶν εἰς τὰς εὐθύναις καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς παραγωγῆς (2).

III. Σειρὰ Γ': Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις.

- No 1 Ἡ ἔννοια τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως.
Τὰ Ἀγγλοσαξωνικὰ σχέδια ἀσφαλείας.
Μέρος 1ον. Τὸ σχέδιον Beveridge.
- No 2 Τὰ Ἀγγλοσαξωνικὰ σχέδια ἀσφαλίσεως.
Μέρος 2ον. Τὰ σχέδια τῶν Η.Π. τοῦ Καναδᾶ—καὶ Ν. Ζηλανδίας—τῆς Αὐστραλίας—τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως.
- No 3 Ἱατρικὴ ὀργάνωσις καὶ κοινωνικὴ ἀσφάλισις εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γαλ-

IV. Σειρά Δ': Τὸ Ἐθνικὸν Εἰσόδημα.

- No 1 Ἡ ἐκτίμησις τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ αἱ χρησιμοποιήσεις τούτου.
 No 2 Ὅροι καὶ σχέδιον ἐργασίας, ἀναγκαιοῦντος διὰ τὸν ἰσολογισμόν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος.
 No 3 Οἱ πίνακες τῆς λογιστικῆς καὶ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ Ἔθνους.
 No 4 Πρὸς μίαν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς Γαλλίας.
 No 5 Ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ ἔλλειμμα προϋπολογισμοῦ.
 No 6 Ἡ Ἐθνικὴ λογιστικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ ἐν Γαλλίᾳ.
 No 7 Ἡ αὔξησις τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς Γαλλίας ἀπὸ τὸ ἔτος 1780.

V. Τὰ μαθηματικὰ τοῦ οἰκονομολόγου.

- No 1 Μαθήματα ἐπὶ τῶν συναρτησιακῶν ἐξισώσεων.
 1. Αἱ ἐξισώσεις

VI. Ἐκτὸς σειρᾶς :

Ἔρευνα ἐπὶ τῆς βιοτεχνίας.

B'. Ἐπιθεώρησις τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης — «Ἐφηρμοσμένη Οἰκονομία» — Ἀρχεῖα τῆς *I.S.E.A.*

- 1948 No 1 Ἰαν.—Μάρτιος. Κατανάλωσις καὶ ἐπένδυσις.
 1948 2-3 Ἀπρίλιος—Σεπτέμβριος. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τοῦ J. M. Keynes.
 1948 4 Ὀκτώβρ.—Δεκέμβριος. Τὸ Ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ οἱ Κρατικοὶ προϋπολογισμοί.
 1949 No 1 Ἰαν.—Μάρτιος. Ἡ Ἐθνικὴ λογιστικὴ.
 2 Ἀπρίλιος—Ἰούνιος. Διάφορα.
 3-4 Ἰούλιος—Δεκέμβριος. Οἱ οἰκονομικοὶ κύκλοι.
 1950 No 1 Ἰανουάριος—Μάρτιος. Ἡ οἰκονομικὴ ὀργάνωσις τῆς Εὐρώπης.
 2 Ἀπρίλιος—Ἰαν. Διάφορα.
 3-4 Ἰούλιος—Δεκέμβριος. Joseph Schumpeter (1ος τόμος).
 1951 No 1 Ἰανουάριος—Μάρτιος. Διάφορα.
 2 Ἀπρίλιος—Ἰούνιος. Joseph Schumpeter (3ος τόμος).
 3-4 Ἰούλιος—Δεκέμβριος. Ἡ πλήρης ἀπασχόλησις.
 1952 No 1 Ἰανουάριος—Μάρτιος. Διάφορα.
 2-3 Ἀπρίλιος—Σεπτέμβριος. Τὸ ὀλιγοπώλιον.
 2 Ὀκτώριος—Δεκέμβριος. Τὸ συλλογικὸν πλεονέκτημα.
 1953 No 1 Ἡ ζώνη στερλίνας.
 1963 No 2-3 Διάφορα.

Γ'. Συλλογαὶ—Δημοσιευθέντα ἄρθρα τῆς συλλογῆς «Θεωρία καὶ Πραῖξις» (Presse Universitaire de France).

1. Εἰσῆγησις εἰς τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν ὑπὸ Auguste Murat.
2. Τὸ διμερὲς μονοπώλιον ὑπὸ Henri Denis.
3. Ἡ ἀξία ὑπὸ François Perroux.
4. Τὸ ὀλιγοπώλιον ὑπὸ Paul Chamley.
5. Αἱ διεθνεῖς οἰκονομικαὶ σχέσεις ὑπὸ Auguste Murat.
6. Ἡ καμπύλη προσφορᾶς ὑπὸ Jane Aubert.
7. Στοιχεῖα τῆς γενικῆς θεωρίας τῆς οἰκονομικῆς ἰσορροπίας ὑπὸ Claude Gruson.
8. Μαθηματικὴ ἀνάλυσις καὶ οἶκον. θεωρία ὑπὸ R. G. D. Allen (Γαλλικὴ μετάφρασις).
9. Ἡ θεωρία τοῦ μονοπωλιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ E. H. Chamberlin (Γαλλικὴ μετάφρασις).

Δ'. Συλλογὴ «Πραῖξις»

1. Ὁ σύγχρονος χαρακτῆρ τῶν ἡμερομισθίων I.S.E.A.
 2. Ἡμερομίσθια καὶ ἀπόδοσις I.S.E.A.
 3. Τὸ Ἔθνικὸν εἰσόδημα I.S.E.A.
 4. Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἡμερομισθίων ἐργατῶν εἰς τὰς εὐθύνας τοῦ ἐπιχειρηματίου I.S.E.A.
 5. Οἱ λογαριασμοὶ τοῦ Ἔθνους ὑπὸ François Perroux.
-